

- העותרים:**
1. ראסם עבידאת ת.ז. -----
 2. סאמי זחאיקה ת.ז. -----
 3. נזיה אל אנסארי ת.ז. -----
 4. עלי איוב ת.ז. -----
 5. סלים סיאם ת.ז. -----
 6. פח'רי אבו דיאב ת.ז. -----
 7. מאזן אבו קלבין ת.ז. -----
 8. מוחמד מחמוד אל עבאסי ת.ז. -----
 9. ג'אלב דאווד אבו נגימה ת.ז. -----
 10. רבאב על עיסאווי ת.ז. -----
 11. דרוויש מוסא דרוויש ת.ז. -----
 12. גימיל סנדוקה ת.ז. -----
 13. האני עלמי ת.ז. -----
 14. בסאם אל אשמר ת.ז. -----
 15. סאמר בדאווי ת.ז. -----
 16. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד טלי ניר ו/או נסרין עליאן ו/או דן
יקיר ו/או דנה אלכסנדר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או
מיכל פינצ'וק ו/או עאוני בנא ו/או לילה מרגלית ו/או
לימור יהודה ו/או אשרת מימון ו/או עודד פלר ו/או
גיל גן-מור ו/או נסראת דאקואר ו/או קרן צפריר ו/או
ראויה אבו-רביעה

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 34510, ירושלים 91000
טל': 02-6521218; פקס: 02-6521219

- נ ג ד -

- המשיבים:**
1. חברת דואר ישראל בע"מ
רח' יפו 217, ירושלים, 91999
טל: 02-6290707, פקס: 02-6290790
 2. משרד התקשורת
ע"י פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים

3. עיריית ירושלים
ע"י לשכת היועץ המשפטי לעירייה
כיכר ספרא 1, ירושלים 94141
טל: 02-6297586, פקס: 02-6297125

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה למשיבים, והמורה להם לבוא וליתן טעם, כדלהלן:

- א. למשיבה 1 – מדוע לא תחלק דברי דואר לכל תושבי ירושלים המזרחית, בין אם באמצעות חלוקה לבתי התושבים ובין אם באמצעות הקמת מרכזי חלוקת דואר, כך שכל התושבים יקבלו את דברי הדואר הנשלחים אליהם במועדים הקבועים ברישיון המשיבה 1.
- ב. למשיבה 1 – מדוע לא תקים בתי דואר בשכונות ירושלים המזרחית, בפריסה שתבטיח כי המרחק בין יחידת דואר לכל בית משפחה לא יעלה על 1,500 מטרים בהליכה, כך ששירותי בתי הדואר יהיו נגישים לכל תושב סמוך למקום מגוריו, כקבוע ברישיון המשיבה 1.
- ג. למשיב 2 – מדוע לא יוודא כי המשיבה 1 ממלאת את חובותיה לאספקת שירותי דואר לתושבי ירושלים המזרחית בהתאם לתנאי הרישיון של המשיבה 1, וינקוט בכל הסנקציות הנתונות בידו על פי חוק אם המשיבה 1 לא תעמוד בתוך פרק זמן סביר במילוי חובותיה לאספקת שירותי דואר בירושלים המזרחית.
- ד. למשיבה 3 – מדוע לא תספק למשיבה 1 שטחים או אתרים ציבוריים להקמת מרכזי חלוקת דואר בכל השכונות בירושלים המזרחית בהם תבקש המשיבה 1 להקים מרכזי חלוקת דואר.

בקשה לדיון מוקדם

עניינה של עתירה זו במחסור החמור הקיים בשירותי דואר בירושלים המזרחית ובפגיעה המתמשכת בזכויות התושבים ליהנות משירותי דואר תקינים בהתאם לחוק רשות הדואר, התשמ"ו-1986 ולרישיון הכללי של חברת דואר ישראל בע"מ.

הפרת חובותיה של חברת הדואר כלפי תושבי ירושלים המזרחית מתבטאת במספר מועט ביותר של דוורים ובחלוקת דואר חלקית ביותר - עד כדי העדר חלוקה בחלקים נרחבים מהשכונות, במחסור חמור בסניפים ובסוכנויות דואר וברמת שירותים נמוכה ביחידות הדואר הקיימות.

כפי שיתואר בעתירה זו, הליקויים והמחסור בשירותי הדואר בירושלים המזרחית גורמים לפגיעות חמורות במרקם החיים היום יומי של התושבים ובזכויותיהם. בין היתר, נמנעת מהתושבים האפשרות לקיים קשר סדיר עם מכותבים שונים ועם הרשויות. עניין אחרון זה חמור במיוחד כיוון שתוצאתו בפועל היא שלחובת התושבים נצברים קנסות ונגדם ננקטים הליכים מנהליים ושיפוטיים שונים, כתוצאה מהיעדר מענה לפניות שכלל לא הגיעו לידם. משמעות הדבר היא, בין היתר, פגיעה ישירה בזכות התושבים להליך הוגן.

כמו כן, נפגעת זכותם של התושבים לפרטיות, היות ובמרבית השכונות בירושלים המזרחית לא מתבצעת חלוקת דואר ישירות לבתי התושבים או לתיבות דואר פרטיות ודברי הדואר מתגלגלים להם ברחובות ובחנויות בשכונות, כך שכל אדם יכול לפתוח ולראות את תוכן דבר הדואר.

זאת ועוד, רוב סניפי הדואר המעטים המשרתים את תושבי ירושלים המזרחית מאופיינים בצפיפות ומחנק, זמני המתנה בלתי סבירים והם אינם נגישים עבור מרבית השכונות.

כפי שיפורט בעתירה, בשנים האחרונות התנהלו אין ספור התכתבויות ופגישות בין העותרים לבין המשיבים על מנת להביא לפתרון הליקויים שיתוארו, אולם המאמצים עלו בתוהו וטרם ניכר שיפור ממשי בשירותי הדואר.

בהתחשב בהפרה המקיפה והנמשכת מצד המשיבה 1 את תנאי הרישיון שלה, בחומרת הפגיעה בזכויות התושבים ובהיקף הנפגעים – למעלה מרבע מיליון תושבי ירושלים המזרחית, אשר חסרים שירותי דואר באופן יום יומי, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע דיון מוקדם בעתירה.

ואלה נימוקי העתירה:

תוכן העניינים

3.....	מבוא
5.....	הצדדים לעתירה
6.....	הרקע העובדתי
6.....	א. חלוקת דואר חסרה בירושלים המזרחית
6.....	1. מחסור בדוורים ובחלוקת דואר תקינה
9.....	2. הנזקים שנגרמים לתושבי ירושלים המזרחית
10.....	3. הפתרון של הקמת מרכזי חלוקה
12.....	ב. מחסור חמור בסניפים ובסוכנויות דואר בירושלים המזרחית
15.....	ג. טבלה מסכמת: המחסור בשירותי הדואר בשכונות ירושלים המזרחית
16.....	ד. מיצוי הליכים
21.....	הטיעון המשפטי
21.....	א. ירושלים המזרחית - החוק החל
22.....	ב. החובה לספק שירותי דואר
25.....	ג. החובה לפקח על שירותי דואר
27.....	ד. חובת עיריית ירושלים לספק שטח להצבת מרכזי חלוקת דואר
28.....	ה. הפגיעה בעקרון השוויון
29.....	סיכום

מבוא

בירושלים המזרחית מחכים לדואר, מצפים לדוור, אבל ברוב המקרים זוהי ציפיית שווא. מזה שנים שהדואר לא מגיע, הדוור גם לא מצלצל. והתוצאה של אי הגעת דברי דואר היא אנדרלמוסיה קפקאית. כפי שיתואר בעתירה זו, ההשלכות של מחסור בשירותי דואר הרסניות לגבי בעלי חוב, בעלי דין ויתר התושבים, שבאופן כפוי נאלצים להתנהל ללא המצרך, שכבר מאות שנים הוא מצרך בסיסי עבור החברה האנושית בכללותה.

המחסור החמור בחלוקת דואר ובמתן שירותי דואר בירושלים המזרחית מוטל לפתחה של המשיבה 1, הנמנעת מזה שנים רבות להשקיע את הדרוש השקעה על מנת לספק את שירותי הדואר אליהם היא מחוייבת לפי החוק והרישיון על פיהם היא פועלת. המשיב 2, האמור על פי חוק לפקח על פעילות המשיבה 1 ולפעול נגדה כאשר זו אינה מבצעת את תפקידה, נמנע מלמלא

את תפקידו בהקשר של ירושלים המזרחית. המשיבה 3 שיכולה היתה לסייע באמצעות הקצאת אתרים להקמת מרכזי חלוקת דואר, פתרון שהוצע על ידי המשיבה 1, אינה טורחת אפילו לענות לפניות בנושא זה. עד כדי כך הנושא כולו אינו מעניין את הרשויות הממונות.

התוצאה היא שלמעלה מרבע מיליון בני אדם ניזוקים באופן יומיומי ומתמשך. תמונת המצב היא כזו שבשכונות רבות בירושלים המזרחית כמעט ולא מתבצעת חלוקה תקינה של דואר, הן בשל העדר די דוורים ביחס לגודל האוכלוסייה, והן בשל הקושי לחלק דואר לבתי נמענים במקומות הרבים בהם לא קיימים שמות לרחובות. מרכזי חלוקת דואר, אשר יכלו לשמש תחליף לחלוקת דואר לבתים, כמעט ואינם קיימים גם הם.

מציאות זו גורמת לפגיעות קשות בתושבי ירושלים המזרחית, כיוון שרבים מהם כלל אינם מקבלים דברי דואר הנשלחים אליהם, או מקבלים אותם באיחור רב, דבר הגורם להם לנזקים רבים. הדבר חמור במיוחד כאשר מדובר במכתבים מרשויות, הכוללים חשבונות לשירותים בסיסיים, או שנוגעים, בין היתר, למעמד האזרחי של התושבים או לקבלת קצבאות מהביטוח הלאומי.

היבט אחר של המחסור בשירותי דואר הינו העדרם של סניפים וסוכנויות דואר במרבית השכונות בירושלים המזרחית: כיום ישנן רק שמונה יחידות דואר בכל ירושלים המזרחית, אשר אמורות לשרת אוכלוסייה של למעלה מרבע מיליון תושבים. משמעות הדבר היא כי בשכונות רבות בירושלים המזרחית אין גישה לשירותי דואר בסיסיים, ועל התושבים להרחיק לשכונות אחרות או למערב העיר על מנת לקבל שירותים אלו. אף ביחידות הדואר הקיימות ניתנים שירותים ברמה ירודה ביותר. כך, למשל, התושבים נאלצים לחכות שעות ארוכות ובלתי סבירות על מנת לשלם חשבון פשוט, בניגוד לתנאי הרישיון.

על פי נתוני איגוד הדואר הבינלאומי (Universal Postal Union), בו חברה גם ישראל, במדינות מתפתחות כ-14-25% מהאוכלוסייה אינם בעלי נגישות לשירותי דואר (מסמכי איגוד הדואר הבינלאומי, http://www.upu.int/news_centre/en/background_information.shtml). בחלקה המזרחי של ירושלים אחוז התושבים שאינם מקבלים שירותי דואר בסיסיים גבוה בהרבה.

אין מחלוקת בין הצדדים, כי תושבי ירושלים המזרחית זכאים לשירותי דואר. זאת, בהתאם לחוק רשות הדואר, התשמ"ו-1986 ולרישיון כללי לחברת דואר ישראל בע"מ למתן שירותי דואר, שירותים כספיים מטעם החברה הבת ושירותים נוספים. אולם, כפי שיפורט בעתירה זו, משום מה המשיבים אינם טורחים לפעול כדי לממש זכות זו ולעמוד בחובתם על פי החוק.

עתירה זו מבקשת להורות למשיבים לבצע כל אחד את חלקו על מנת לשנות מן היסוד את הנוהג כיום ולהבטיח רמה תקינה של שירותי דואר בירושלים המזרחית. חלוקת דואר תקינה יכולה להתבצע הן באמצעות תוספת דוורים והן באמצעות הקמת מרכזי חלוקה בשכונות, בהן לא ניתן הדבר, והעותרים יקבלו כל פתרון בהקשר זה. מתן שירותי דואר בקרבת מקום המגורים יוכל להיעשות באמצעות הקמת סניפים וסוכנויות דואר באזורים בהם הם אינם קיימים, ודאגה לאספקת כל שירותי הדואר בסניפים אלו.

הצדדים לעתירה

1. העותר מס' 1, מר ראסס עבידאת, הוא ראש ועד ההורים בשכונת ג'בל מוכבר ותושב השכונה ג'בל מוכבר.
2. העותר מס' 2, מר סאמי זחאיקה, הוא מנהל המרכז הקהילתי ג'בל מוכבר ותושב השכונה אל סוואחרה.
3. העותר מס' 3, מר נזיה אל אנסארי, הוא מנהל מרכז קהילתי א-טור ותושב שכונת אל טור.
4. העותר מס' 4, מר עלי איוב, הוא מנהל המרכז הקהילתי בית צפאפא ותושב שכונת בית צפאפא.
5. העותר מס' 5, מר סלים סיאם, הוא חבר ועד נציגי שכונת וואדי חילוה ותושב שכונת וואדי חילוה שבסילוואן.
6. העותר מס' 6, מר פח'רי אבו דיאב, הוא חבר בוועד ההגנה על אדמות אל בוסתאן ותושב שכונת אל בוסתאן שבסילוואן.
7. העותר מס' 7, מר מאזן אבו קלבין, הוא חבר בוועדת המעקב בשכונת אל-פארוק ותושב שכונת אל-פארוק שבסילוואן.
8. העותר מס' 8, מר מוחמד מחמוד אל עבאסי, הוא מוכתר סילוואן ראס אל-עמוד ותושב שכונת ראס אל-עמוד שבסילוואן.
9. העותר מס' 9, מר ג'אלב דאווד אבו נג'מה, הוא יושב ראש ועד ההורים של שכונת אבו טור ותושב שכונת אבו טור.
10. העותרת מס' 10, גבי רבאב אל עיסאווי, היא מנהלת המרכז הקהילתי אל עיסאווי ותושבת שכונת עיסאווי.
11. העותר מס' 11, מר דרוויש מוסא דרוויש, הוא יושב ראש הועד לפיתוח הכפר עיסאווי ותושב עיסאווי.
12. העותר מס' 12, מר ג'מיל סנדוקה, הוא יושב ראש הועד לפיתוח שכונת ראס חמיס ותושב שכונת ראס חמיס.
13. העותר מס' 13, מר האני עלמי, הוא יושב ראש הועד לפיתוח שכונת דאחית אלסלאם ותושב שכונת דאחית אלסלאם.
14. העותר מס' 14, מר בסאם אל אשמר, הוא יושב ראש ועד ההורים בבית הספר היסודי לבנים אחמד סאמח ותושב שכונת אבו טור.
15. העותר מס' 15, מר סאמר בדאווי, הוא עובד קהילתי במינהל הקהילתי א-טור ותושב שכונת א-טור.
16. העותרת מס' 16, האגודה לזכויות האזרח בישראל (להלן: "האגודה"), הינה עמותה הפועלת להגנת זכויות האדם בישראל ובשטחים הכבושים. בין היתר, מפעילה האגודה פרויקט לקידום זכויות תושבי ירושלים המזרחית, במסגרתו היא פועלת להביא לשיפור בהיקף

ובאיכות השירותים הממשלתיים והעירוניים, הניתנים לאוכלוסיית ירושלים המזרחית, ולמניעת הפרת זכויות תושבי האזור.

17. המשיבה מס' 1, חברת הדואר, החלה את פעילותה כחברה ממשלתית ביום 1 במרץ 2006. לפני כן פעלה החברה כתאגיד סטטוטורי שהוקם על פי חוק רשות הדואר, התשמ"ו-1986. לחברה מוקנות סמכויות וחובות בכל הקשור לחלוקת דואר לאזרחי ישראל ולתושביה, וזאת מכוח חוק רשות הדואר, התשמ"ו-1986 (להלן: "חוק הדואר") ורישיון כללי לחברת דואר ישראל בע"מ למתן שירותי דואר, שירותים כספיים מטעם החברה הבת ושירותים נוספים (להלן: "הרישיון").

18. המשיב מס' 2, משרד התקשורת, הינו משרד ממשלתי האמון על הסדרת ופיקוח שוק התקשורת, ובכלל זה שירותי הדואר. במסגרת זו מוקנות לו סמכויות פיקוח על המשיבה 1, הכוללות אף סמכויות לנקיטת סנקציות במקרים, בהם המשיבה 1 אינה עומדת בתנאי החוק והרישיון לפעולתה.

19. המשיבה מס' 3, עיריית ירושלים, הינה הרשות המוניציפאלית של ירושלים, אשר אמונה על הקצאת מבנים לצרכי ציבור, ובסמכותה להקצות אתרים לשימוש ציבורי ולסייע בכך למשיבה 1 בהקמת מרכזי חלוקת דואר ויחידות דואר.

הרקע העובדתי

20. שירותי הדואר בירושלים המזרחית לוקים במחסור חמור, הן מבחינת חלוקת דואר לבתים והן מבחינת אספקת שירותי דואר בסיסיים בסניפי דואר, כפי שפורט במבוא (המהווה חלק בלתי נפרד מהעתירה) וכפי יפורט להלן. הדבר גורם לפגיעות רבות בתושבי ירושלים המזרחית ומביא לרמת שירותים נמוכה מאוד ביחידות הדואר הקיימות.

א. חלוקת דואר חסרה בירושלים המזרחית

21. אחת הבעיות החמורות ביותר בהקשר של שירותי דואר בירושלים המזרחית הינה בעיית חלוקת דברי הדואר לנמענים, שמבוצעת מזה שנים ארוכות באופן חלקי ולקוי ביותר. בשכונות רבות בירושלים המזרחית אין כלל חלוקת דברי דואר לבתים או לתיבות חלוקה והתוצאה היא שדברי הדואר אינם מגיעים למענם. המחסור החמור בחלוקת דואר סדירה ותקינה בירושלים המזרחית נובע ממספרם הקטן של הדוורים הפועלים בשכונות, מהעדרם של שמות לרחובות ומספרי בתים במרבית השכונות במזרח ירושלים, ומהעדרם של מרכזי חלוקה.

1. מחסור בדוורים ובחלוקת דואר תקינה

22. על פי הערכות העותרים, במרבית שכונות ירושלים המזרחית מתבצעת חלוקת הדואר בידי דוור אחד בתדירות של פעם אחת בשבוע בלבד ואף לעיתים רחוקות יותר. לפי עדויות

התושבים בשכונות ג'בל מוכבר, אל סוואחרה ודאחית אלסלאם אין כלל חלוקת דואר בידי דוורים, למרות שכל אחת משכונות אלו מונה למעלה מ-15,000 תושבים.

על מחסור הדוורים בשכונות השונות ניתן ללמוד מהעדויות הבאות:

א. שכונת ג'בל מוכבר ושכונת אל סוואחרה - אין דוור כלל עבור אוכלוסייה של כ-18,000 תושבים. תצהירו של מר ראסם עבידאת משכונת ג'בל מוכר מצ"ב ומסומן **ת/1**; תצהירו של מר סאמי זחאיקה משכונת אל-סוואחרה מצ"ב ומסומן **ת/2**.

ב. שכונת א-טור - דוור אחד פעם בשבוע עבור אוכלוסייה של כ-24,000 תושבים. תצהירו של מר נזיה אל אנסארי מצ"ב ומסומן **ת/3**.

ג. שכונת בית צפאפא - דוור אחד פעם בשבוע עבור אוכלוסייה של כ-11,500 תושבים. תצהירו של מר עלי איוב מצ"ב ומסומן **ת/4**.

ד. שכונת סילוואן - דוור אחד פעם בשבוע עבור אוכלוסייה של כ-16,000 תושבים. תצהירו של מר סלים סיאם משכונת וואדי חילוה שבסילוואן מצ"ב ומסומן **ת/5**; תצהירו של מר פח'רי אבו דיאב משכונת אל בוסתן שבסילוואן מצ"ב ומסומן **ת/6**; תצהירו של מר מאזן אבו קלבין משכונת אל פארוק שבסילוואן מצ"ב ומסומן **ת/7**.

ה. שכונת ראס אל-עמוד וואדי קדום - דוור אחד פעם בשבוע עבור אוכלוסייה של כ-16,000 תושבים. תצהירו של מר מוחמד מחמוד אל עבאסי משכונת ראס אל עמוד מצ"ב ומסומן **ת/8**; עדותו של מר תיסיר אבו רמוז משכונת וואדי קדום מצ"ב ומסומנת **ע/1**.

ו. שכונת אבו תור - דוור אחד פעם בשבוע ואף לעיתים רחוקות יותר עבור אוכלוסייה של כ-17,000 תושבים. תצהירו של מר ג'אלב דאווד אבו נגימה מצ"ב ומסומן **ת/9**.

ז. שכונת עיסאווייה - דוור אחד פעם בשבוע עבור אוכלוסייה של כ-13,000. תצהירה של גב' רבאב אל עיסאווי מצ"ב ומסומן **ת/10** ותצהירו של מר דרוויש מוסא דרוויש מצ"ב ומסומן **ת/11**.

ח. שכונת ראס חמיס - דוור אחד פעם בשבוע או לעיתים רחוקות יותר עבור אוכלוסייה של כ-10,000 איש. תצהירו של מר ג'מיל סנדוקה מצ"ב ומסומן **ת/12**.

ט. שכונת דאחיית אל סלאם (שכונת השלום) - אין דוור כלל עבור אוכלוסייה של כ-15,000 תושבים. תצהירו של מר האני עלמי מצ"ב ומסומן **ת/13**.

23. כתוצאה מהמחסור החמור בדוורים, חלוקת הדואר מתבצעת באופן לא סדיר, באיחור רב,

ובמקרים רבים מאד דברי הדואר כלל לא מגיעים לנמענים. כפי שניתן ללמוד מהתצהירים המצורפים לעתירה, שחלקים מהם יפורטו להלן, במקרים רבים מחולקים דברי הדואר לחנויות מכולת או לחנויות אחרות בשכונות והתושבים נדרשים לחפש אחריהם. במקרים אחרים נזרקים צרורות של דברי דואר באמצע הרחוב, ובמקרים אחרים הם ניתנים לתושב מזדמן או לילדים לחלוקה.

המחשה לתוצאת המחסור בדוורים ניתן למצוא בדבריו של מר נזיה אל אנסארי, מנהל קהילתי בשכונת אל-טור: "בשכונת אל-טור יש כ-24,000 תושבים. בשכונה יש דוור אחד

שמתפנה יום אחד בשבוע לבצע את חלוקת הדואר לכל האזור. בהתחשב בגודל האוכלוסייה, לוקח לדוור זמן רב להגיע לכל בתי הנמענים, ובשל כך הוא משאיר חלק מהמכתבים במכולת של הכפר. דבר זה גורם לעיכוב רב בהגעת הדואר ליעדו, מה שמהווה בעיה בעיקר לדברי דואר בהם יש מועדים קבועים בכל הקשור לתשלום, הגשת ערעור או עריכת בירורים. " (ת/3)

המחשה נוספת של המחסור בדוורים מובאת בתצהירו של מר ג'מיל סנדוקה, יו"ר ועד פיתוח שכונת ראס חמיס, המתאר את חלוקת הדואר בשכונת ראס חמיס, המונה כ-15,000 איש, ומחנה הפליטים שועפאט, המונה כ-30,000 איש: "אין אצלנו חלוקה מסודרת של מכתבים, אנשים מקבלים דואר הביתה רק במקרים מזדמנים דרך דוור אחד שמחלק דואר בשכונה ובמחנה הפליטים כפעם בשבוע, ולעיתים אף פעם בחודש. " (ת/12)

24. **בעיה נוספת בחלוקת הדואר בירושלים המזרחית, אשר לגישת המשיבה 1 הינה הסיבה העיקרית לחלוקת הדואר החסרה בירושלים המזרחית, היא העדרם של שמות רחובות ומספרי בתים במרבית הרחובות בירושלים המזרחית.** עובדה זו בולטת לעין ברחובות ירושלים המזרחית ובאה לידי ביטוי גם במפת העיר, בה כלל לא מופיעים רחובות רבים בירושלים המזרחית, וגם חלק מאלו המופיעים בה הם חסרי שם.

העתק מפת העיר ירושלים מספר הטלפונים לשנת 2009-2010, הממחישה את העדר מיפוי ושמות הרחובות בירושלים המזרחית מצ"ב ומסומן ע/2.

25. **התוצאה של העדר שמות רחובות ומספרי בתים היא שלא ניתן לבצע חלוקת דואר למענם של התושבים. במקרים רבים משאיר הדוור את דברי הדואר בחנויות מכולת או בחנויות אחרות בשכונות, והתושבים אמורים לחפש אחריהם.** במקרים רבים נמצאות חבילות של מכתבים זרוקות ומתגלגלות ברחובות, הרחק מיעדן.

כך, למשל, מספר מר האני עלמי, יושב ראש הוועד לפיתוח שכונת דאחית אלסלאם באשר לאופן חלוקת המכתבים: "חלוקת המכתבים לבתים אינה מתקיימת בכלל, ואין מקום שיכולים לקחת ממנו דברי דואר. יוצא שמכתבים של תושבי השכונה מחולקים לעיתים קרובות על ידי דוור שבא וזורק את המכתבים לתוך איזה חנות בתוך השכונה. אין לאותו דוור שום דרך לעשות את החלוקה חוץ מהדרך הזאת, שכן הקושי בחלוקה נובע גם כן כתוצאה מכך שאין מספרי בתים ואין שמות רחובות בשכונה. אבל הדרך של חלוקת דואר באמצעות החנויות היא בעייתית מאד, שכן רוב המכתבים לא מגיעים ליעדם: המכתבים הולכים לאיבוד, או שבעל החנות אינו יודע למי מיועד המכתב, ואחרי תקופת המתנה בה איש לא בא לקחת את המכתבים שלו, שכן אותו תושב לא ידע שהגיע לו דואר, בעל החנות נאלץ להשליך את אותם מכתבים לזבל. " (ת/13)

26. שיטה לקויה נוספת לחלוקת דברי דואר בשכונות בהן אין שמות רחובות ומספרי בתים היא באמצעות השארת חבילות הדואר בידי אחד מילדי השכונה או בידי ראשי המשפחות הגדולות בשכונה. מובן כי העברת האחראיות לחלוקת הדואר מהדוור לידי אנשים מזדמנים בשכונה הנה התנהלות פגומה מיסודה.

כך עולה מתצהירו של מר ג'אלב דאווד אבו נגימה, יו"ר ועד ההורים של שכונת אבו טור: "לפעמים הדוור נשאר באוטו שלו וקורא לאחד הילדים המשחקים ברחוב ומבקש ממנו

להעביר את המכתב לבניין או לבית שבדרך כלל מתגוררים בו הרבה משפחות. הרבה פעמים הילד זורק את המכתב ברחוב ואני בעצמי מצאתי הרבה מכתבים זרוקים ברחוב." (ת/9)

27. מובן כי ההזנחה בנושא חלוקת הדואר בולטת בחריפותה בהשוואה למערב העיר, שם נהנים התושבים משירותי דואר תקינים כעניין שבשגרה.

2. הנזקים שנגרמים לתושבי ירושלים המזרחית

28. שיטת החלוקה הקלוקלת של דברי הדואר מביאה לכך שרוב המכתבים הולכים לאיבוד ואינם מגיעים כלל לנמענים, או מגיעים אליהם באיחור רב, מה שגורם לפגיעה חמורה ביכולתם של התושבים לקיים קשר שוטף עם הרשויות, בין היתר לצרכים תעסוקתיים, לימודיים ורפואיים, ואף גורר נזקים כבדים בדמות קנסות על איחור בתשלומים, שהתושבים לא ידעו על קיומם. הדבר חמור במיוחד כאשר מדובר במכתבים, הכוללים חשבונות לשירותים בסיסים כטלפון וחשמל, דו"חות משטרה או עירייה, מכתבי התראה בגין אי תשלום קנסות, ומכתבים חשובים אחרים מהרשויות, הנוגעים, בין היתר, למעמד האזרחי של התושבים או לקבלת קצבאות מהביטוח לאומי.

מר סלים סיאם, חבר ועד נציגי שכונת סילואן וואדי חילוה, מעיד על הפגיעה בחיי התושבים כתוצאה מחלוקת הדואר הלקויה: "העדר חלוקת דואר תקינה גם גורמת לכך שתושבים מפספסים תורים חשובים, כמו למשל תורים שנקבעים להם בבתי חולים. מדובר בפגישות המצריכות תיאומים חוזרים ונשנים בעלות של זמן יקר ואף כסף, ובשל אי קבלת ההודעות בזמן תושבים במצב בריאותי קשה נאלצים להמתין חודשים ארוכים לקבלת תור בבית חולים." (ת/5)

על ההשלכות הקשות של שיטת חלוקת הדואר בירושלים המזרחית ניתן ללמוד גם מתצהירו של מר ג'אלב דאווד אבו נגימה, יו"ר ועד ההורים של שכונת אבו טור: "כך גם קרה בשכונה הרבה פעמים שאנשים נשפטו בבית משפט בלי שיקבלו הודעה, או שקנסות הוכפלו ושולשו בגלל שההודעה עליהם לא הגיעה לתושב, כך שהסכום שהתושב היה יכול לשלם אותו אם היה מקבל ההודעה בזמן לא יכול לשלם אותו. הרשויות השונות אינן מקבלות את הטענה שהחשבוניות או הדו"חות לא שולמו בגלל שהתושבים אינם מקבלים אותם בדואר... כך, למשל, אחיין שלי לא קיבל חשבון ארנונה, ולא קיבל זימון לבית המשפט אודות אי תשלום החוב, ולאחר מכן נשפט בהיעדרו, ונפתח לו תיק בהוצאה לפועל על סכום של כ- 13,000 שקל, מבלי שאפילו נודע לו על כך." (ת/9)

29. מצב זה גורם לתסכול ולפגיעה יומיומית בתושבים, שכן - כאמור - הוא מביא לכך שתושבים רבים מחויבים לעתים קרובות בחובות שלא ידעו על קיומם או מוצאים את עצמם מול החלטות חלוטות של הרשויות, שהמועד לערער עליהן חלף לפני זמן רב.

על הנזקים הנגרמים לתושבים כתוצאה מהליקויים בחלוקת הדואר ניתן ללמוד מעדותו של מר תיסיר אבו רמוז, יושב ראש ועד שכונת וואדי קדום: "הדוור משאיר את כל המכתבים במכולת של השכונה. הדבר גורם לאיחור בהגעת המכתבים לנמענים או לאיבודם על ידי בעל המכולת... כך, לדוגמא, בשנת 2006 היינו זקוקים לטיפול רפואי דחוף והזמנתי אמבולנס. חיכיתי לקבל את החיוב על תשלום אגרה, אך זה לא הגיע, ורק לאחר שלוש שנים קיבלתי

התראה ממשרד עורכי דין על אי תשלום החוב. ההתראה הגיעה באמצעות שליח. לאחר שביררתי את העניין התברר כי דרישת תשלום החוב נשלחה שלוש פעמים לכתובת המגורים שלי, אך בשל בעיות בחלוקת הדואר בשכונה, לא קיבלתי את המכתבים. לכן, החוב הועבר לטיפול משרד עורכי דין, דבר שגרם להגדלת החוב בשל תוספת ריביות גבוהות ושכר טרחת עורכי דין. " (ע/1)

העתק מכתב ההתראה שקיבל מר אבו רמוז ממד"א לפני ביצוע עיקולי צד ג' מיום 6.7.2009 מצ"ב ומסומן ע/3

דוגמה נוספת לנזקים הגרמים לתושבים ניתן למצוא גם בתצהירו של מר ראסם עבידאת, תושב ג'בל מוכבר: "בשכונה לא מתבצעת חלוקת דואר בכלל בגלל שאין מרכזי חלוקה ואין דוור. הדבר גורם לבעיות רבות. לי אישית היה תיק שנפתח בלשכת ההוצאה לפועל לפני כשלוש שנים על חוב לרשות השידור. מעולם לא קיבלתי שום מכתב המודיע לי על חוב זה או על דרישה לשלם את האגרה, וגיליתי על החוב רק כאשר העניין התגלגל ללשכת ההוצאה לפועל אחרי שהוצא נגדי צו הבאה. בשל האיחור בתשלום, שלא באשמת, החוב תפח ונוספו לו ריביות גבוהות. " (ת/1)

30. **שיטת חלוקת הדואר המפורטת לעיל פוגעת באופן חמור גם בזכותם של התושבים לפרטיות,** שכן בהעדר מען ברור, המכתבים אינם מגיעים ישירות ליעדם, וברוב המקרים עוברים מיד ליד עד שמתגלגלים, במקרה הטוב, לנמען. כמו כן, לעיתים קרובות נאלצים התושבים לפתוח את דברי הדואר כדי לברר את זהות הנמען. מדובר בתופעה נפוצה ביותר הנובעת, בין היתר, מכך שלתושבים רבים במזרח ירושלים שמות דומים, כך שבהעדר כתובת ברורה לא ניתן לזהות את נמען המכתב מבלי לבדוק את תוכנו תוך פגיעה בפרטיות.

על פגיעה זו עמד בתצהירו מר מוחמד מחמוד אל עבאסי, תושב שכונת ראס אלעמוד: "רוב המכתבים ממוענים לשמות הדומים זה לזה, מה שגורם לבלבול בין התושבים ולהתגלגלות המכתבים מיד ליד, וכתוצאה מכך לעיכוב רב בהגעת המכתבים ליעדם... תופעה זו מביאה לכך שהמכתבים נפתחים על ידי התושבים בכדי ללמוד מתוכם למי הם מיועדים, דבר הפוגע בפרטיותם וסודיותם של התושבים. " (ת/8)

3. הפתרון של הקמת מרכזי חלוקה

31. ממגעים שקיימו העותרים עם המשיבה 1 והמשיב 2 עלה, כי הפתרון המעשי ביותר לפתרון מצוקת חלוקת הדואר בירושלים המזרחית הוא הקמת מרכזי חלוקה, שיוצבו במרכזי השכונות בירושלים המזרחית. לפי מיטב ידיעת העותרים, במזרח ירושלים פועלים שני מרכזי חלוקה בלבד, האחד בבית צפאפא והשני בצור באהר.

32. **בשנים האחרונות ניסו תושבי השכונות והעותרים להציע מיקומים אפשריים בשכונות השונות להצבת מרכזי חלוקת דואר ומיקומים אלה נבדקו על ידי המשיבה 1, בין היתר בסיוורם שנערכו בשטח בשיתוף העותרים. למרבה הצער, כל העבודה הרבה שנעשתה בתחום זה על ידי כל הגורמים לא הובילה אפילו לפתיחתו של מרכז חלוקה אחד.**

על ניסיונות התושבים להציע מיקומים למרכזי חלוקה בשכונות ניתן ללמוד מתצהירו של מר האני עלמי, תושב דאחית אלסלאם: "ועד השכונה הציע לחברת הדואר לשכור חנויות

ואתרים שונים בשכונה ולהקים מרכז עם תיבות דואר. הבעיה היא שחברת הדואר רצתה כי יעמידו נכסים אלו בחינם, ואילו בעלי החנויות ביקשו לקבל שכירות על מתן הנכס. כמו כן, ועד השכונה טען כי התקציב להשכרת אתר לתיבות דואר יכול לבוא על חשבון התקציב לדוורים. חברת הדואר לא קיבלה זאת, ואף הודתה שהתעקשותה על דוורים נובעת מכך שהתגמול על חלוקת דואר באמצעות דורך גדולה פי כעשר מאשר התגמול על חלוקת דואר בתיבות דואר. " (ת/13)

גם מעדותו של מר תיסיר אבו רמוז עולה כי התושבים ניסו לפעול מול המשיבה 1 לפתיחת מרכזי חלוקה בשכונת וואדי קדום, ללא הצלחה: "תושבי השכונה ניסו להגיש בקשה לחברת הדואר לפתוח מרכזי חלוקה באזור, ואף הציעו מטעמם מספר מקומות בשכונה למען מטרה זו. אך חברת הדואר לא הסכימה ונימקה זאת בכך שהמקומות שהציעו התושבים אינם נגישים ואין להם אישורי בנייה." (ע/1)

33. במהלך ההידברות של העותרים עם המשיבה 1, טענה האחרונה כי כדי להקים מרכזי חלוקה יש צורך בסיוע של המשיבה 3, שתאתר ותקצה מקומות אפשריים למיקום מרכזי חלוקה ותסייע בהליכים המנהליים הקשורים בהקמת מתקנים אלו. **ראשי המשיבה 1 טוענים, כי בכל מקום בארץ בו הם מבקשים להקים מרכזי חלוקה, נעשה הדבר בשיתוף הרשות המקומית:** המשיבה 1 פונה לרשות המקומית וזו מאתרת ומקצה מקום להקמת מרכז החלוקה. משהוקצה מקום, מקימה המשיבה 1 את מרכז החלוקה. למרות פניות חוזרות ונשנות הן של המשיבה 1 והן של באת כח העותרים למשיבה 3, כפי שיפורט בפרק מיצוי ההליכים, אין כל הענות ואף לא מענה ראשוני לפניות בנושא זה.

34. למיטב ידיעת העותרים, נעשו מצד המשיבה 1 ניסיונות מסויימים בשנים האחרונות להקמת מרכזי חלוקה בשכונות הבאות, אולם הם לא צלחו:

א. עיסווייה, למעלה מ-13,000 תושבים - אין כיום מרכז חלוקה. קיים נכס פוטנציאלי אולם לא הושגו האישורים הנדרשים מהמשיבה 3.

ב. שועפט, מחנה פליטים שועפט, דחיית אל-סלאם וראס חימיס, כחמישים אלף תושבים - בדיקותיה של המשיבה 1 להשכרת מבנה להצבת מרכז חלוקת דואר לפני מחסום מ.פ. שועפט טרם העלו פרי.

ג. סילוואן, למעלה מ-16,000 תושבים - היתה כוונה להתקין תאי חלוקה בסוכנות הדואר שנתפתחה באוגוסט 2009, אולם עד עתה ההבטחה לא מומשה.

ד. יצוין, כי בבית חנינא מובטח מזה שנים לפתוח מרכז חלוקה בשטח המינהל הקהילתי, כתוצאה מעתירה תלויה ועומדת לבית המשפט זה, אולם גם שם טרם נפתח מרכז החלוקה (בג"צ 4674/05 מינהל קהילתי לפיתוח בית חנינא נ' רשות הדואר). בתיק זה, לפי החלטת בית המשפט הנכבד, אמורים הצדדים להגיש הודעה מעדכנת עד ליום 22.6.10.

35. **התוצאה היא שכיום טרם נפתרה הבעיה המרכזית של קשיי חלוקה בשל העדר שמות רחובות וכן טרם הוקמו מרכזי חלוקת דואר כחלופה.** כיום פועלת המשיבה 1 לפתרון בעיית חלוקת הדואר במזרח ירושלים בעיקר באמצעות הקמת תאי דואר בתשלום. אלא שתאים אלה אינם מהווים פתרון, שכן הדואר אמור להיות מחולק בחינם לתושבים. בשולי הדברים

יוער עוד, כי בכל מקרה מספר תאי הדואר הקיימים בתשלום הוא מזערי יחסית לגודל האוכלוסייה, כפי שמפורט בטבלה המסכמת להלן.

ב. מחסור חמור בסניפים ובסוכנויות דואר בירושלים המזרחית

36. בנוסף לבעיית חלוקת הדואר, קיים מחסור חמור בבתי דואר בירושלים המזרחית, בה פועלות היום רק 8 יחידות דואר סך הכל, אשר משרתות אוכלוסייה של 303,429 איש (לפי נתוני עיריית י-ם לסוף שנת 2009; לפי נתוני מכון ירושלים לסוף שנת 2008 מדובר ב-268,619 תושבים). פריסת היחידות היא כדלקמן: שני סניפי דואר, האחד ברחוב צאלח א-דין והשני במגדל דוד, ושש סוכנויות דואר, בבית חנינא, שועפט, א-טור, צור באהר, אבו טור (על גבול סילוואן) ומחסום קלנדיה. בשכונות רבות אין כלל יחידות דואר.

37. לשם השוואה, במערב העיר פועלות 42 יחידות דואר, אשר משרתות 532,021 איש (לפי נתוני עיריית י-ם לסוף שנת 2009; לפי נתוני מכון ירושלים לסוף שנת 2008 מספר התושבים היהודים בעיר הוא 495,000), כאשר ככלל יש בית דואר בכל שכונה.

פלט מנתוני אוכלוסייה של עיריית ירושלים מיום 31.12.2009 מצ"ב ומסומן ע/4

לוח ג/14 משנתון סטטיסטי לירושלים 2009 של מכון ירושלים לחקר ישראל מצ"ב ומסומן ע/5

38. מלבד המספר המועט של סוכנויות דואר הקיימות במזרח ירושלים, אף אלה הקיימות אינן מספקות באופן סביר את צרכי התושבים ורמת השירותים בהן ירודה. הסוכנויות סובלות מעומסים קשים ביותר ואינן ערוכות לספק את שירותי הדואר הנחוצים לתושבים רבים כל כך. הסניפים אינם פתוחים שעות ארוכות מספיק, זמני ההמתנה ארוכים, חדרי ההמתנה קטנים ואינם מצוידים כדי כסאות להמתנה הממושכת, הם מאוישים באופן מצומצם ובלתי הולם לכמות התושבים ומספר תיבות הדואר הקיים בכל סוכנות מזערי ביחס למספר התושבים.

דוגמה לכך ניתן למצוא בדבריו של מר נזיה אל אנסארי המתאר בתצהירו את סניף הדואר בא-טור: "הסניף מאד קטן, יש בו שני פקידים ומאתיים תיבות דואר, ואין ביכולתו לספק שירות לכל תושבי האיזור. לכן נאלצים הרבה מהתושבים לפנות לדואר המרכזי ברחוב צאלח א-דין. אך היות וסניף זה משרת את כל תושבי הסביבה, גם בו יש עומסים רבים ויש הגבלה במספר תיבות הדואר שאינן יכולות לספק את הצורך לכל תושבי ירושלים המזרחית." (ת/3)

גם מתצהירו של מר בסאם אל אשמר, תושב שכונת אבו טור, ניתן ללמוד על הפגמים הקיימים בפעילות סוכנות הדואר החדשה, שאמורה היתה לספק את השירותים לכלל השכונות באיזור: "עד היום הרבה אנשים בשכונה אינם מודעים לפתיחת סוכנות הדואר החדשה בגבולות השכונה, ואינם יודעים היכן היא. הסוכנות מרוחקת מהחלק העליון של השכונה שמקורב יותר לשכונה היהודית אבו טור. צריך לשלם לתחבורה ציבורית על מנת להגיע לסוכנות, והיא לא נגישה ברגל. קו 67 לא נוסע בקרבת הסוכנות, אלא דרך וואדי רבאבה. סוכנות הדואר משרתת יותר את תושבי סילוואן ועין לווה מאשר את תושבי אבו טור. בסוכנות הדואר אין מספיק מקום. בתוך הסוכנות יש רק כ-6-4 כיסאות. כך שישנם תורים ארוכים של אנשים העומדים מחוץ לסוכנות." (ת/14)

להמחשת השלכות המחסור ביחידות דואר במזרח העיר על חיי התושבים והעומסים הנגרמים בשל כך בסניפים הקיימים ראו עוד: תצהירו של מר מוחמד מחמוד אל עבאסי על סניף הדואר בצאלח א-דין בת/8; תצהירו של מר סאמר בדאווי משכונת א-טור בת/15; תצהירו של מר פחירי אבו דיאב משכונת סילוואן-אל בוסתאן בת/6; תצהירו של מר ראסם עבידאת מגיבל מוכבר בת/1; תצהירו של מר מאזן אבו קלבין בת/7.

39. כיום אין כלל יחידות דואר שבשכונות הבאות: ראס אל עמוד, וואדי קדום, סילוואן, ג'בל מוכבר, מחנה הפליטים שועפט, דאחיית אלסלאם, ראס חמיס ועיסאווייה, אף על פי שבכל אחת מהשכונות יש למעלה מ-10,000 תושבים. בהעדר סניפי דואר במרבית השכונות, על מנת לקבל שירותי דואר נאלצים התושבים להרחיק לשכונות אחרות במזרח העיר ובמערה, מה שמקשה עליהם מבחינות רבות:

א. הנסיעה לקבלת שירותי דואר לשכונה אחרת גוזלת זמן רב ועולה כסף. רבים מתושבי שכונות אלו סובלים ממצוקה כלכלית קשה: לפי נתוני מכון ירושלים לשנת 2008, 65.1% מתושבי ירושלים המזרחית חיים מתחת לקו העוני, ועל כן הוצאות הנסיעה עבור שירותי דואר פשוטים יוצרות עבורם מעמסה כלכלית בלתי אפשרית.

ב. נפגעים במיוחד ממצב זה קשישים ובעלי צרכים מיוחדים, הזקוקים לליווי מיוחד ו/או לנסיעה במונית כדי לקבל את הקצבאות המגיעות להם על פי חוק.

ג. בשל מחסור בסניפי דואר, נאלצות יחידות הדואר הקיימות בירושלים המזרחית להתמודד עם עומס עצום של מתן שרות לאוכלוסייה של כרבע מיליון תושבים. עומס זה, מספרם המועט של פקידי הדואר ושעות פתיחה מצומצמות, גורמים לתורים ארוכים ושעות המתנה בלתי סבירות לקבלת שירות.

ד. העומס והצפיפות פוגעים במיוחד באוכלוסיות החלשות, כמו אוכלוסיית הקשישים. במקרים רבים, קשישים שממתינים בעמידה בתור לקבלת קצבה מתעלפים בגלל העומס והצפיפות. בכמה וכמה מקרים אף נשדדו קשישים בצאתם מהסניף, ולהערכת התושבים אם הסניף היה ממוקם בשכונת מגוריהם ניתן היה למנוע תופעה זו.

ה. בסניפי הדואר בשכונות היהודיות נתקלים התושבים ביחס משפיל ולעתים אף אליים ובאמירות גזעניות מצד תושבים יהודים, אשר דורשים מהם להסתלק מהמקום ולא לשוב אליו.

ו. בגלל קשיי השפה, לעתים קרובות נוצר חוסר תקשורת בין פקידי הדואר לתושבים הפלסטינים. הבעיה חמורה במיוחד לגבי קשישים ונשים.

ז. במקרים רבים, פקידי סניף הדואר הראשי ברחוב יפו מסרבים לאפשר לפונים לפתוח חשבון בסניף בנימוק שבאפשרותם לפתוח חשבון בבנק הדואר בסניף ברחוב סלאח א-דין בלבד.

40. כך, למשל, מעיד מר עבד אלחלים דארי, עובד במנהל הקהילתי בית חנינא, על הקשיים עמם מתמודדים התושבים בכפר עיסאווייה בהעדר סניף דואר: "היות ואין סניף של הדואר או בנק הדואר, התושבים נאלצים לנסוע למקומות מרוחקים בכדי לקבל את שירותי הדואר ושירותי

הבנקים. התושבים לרוב נאלצים להשתמש בשירותי הדואר בסניף של הגבעה הצרפתית, או בסניף ברחוב צאלח א-דין או ברמות. עובדה זאת יוצרת כמה בעיות אצל התושבים :

- רוב האוכלוסייה, במיוחד אוכלוסיית הקשישים והנשים אינה דוברת עברית. לכן קורה לא פעם שהתושבים אינם מבינים מה הפקידים מבקשים מהם וגם להיפך, שכן גם הפקידים אינם דוברי ערבית.
- סניף הדואר בגבעה הצרפתית ממוקם רחוק מהכביש הראשי, שהוא נתיב התחבורה הציבורית, מה שמאלץ אנשים להוציא כסף ולהגיע במונית כדי להגיע לסניף, או ללכת דרך לא קצרה ברגל.
- סניף הדואר בגבעה הצרפתית מורכב מחדר אחד ועובדים בו רק שני פקידים. הדבר גורם לעומס במתן השירותים, ויצירתם של תורים מתמשכים. התור לפעמים מתארך גם מחוץ לסניף, במיוחד בזמני תשלומי הביטוח הלאומי השונים. הרבה אנשים באים, עומדים בתור, מחכים, אבל בסוף מפספסים את השירות שכן זמן העבודה תם, או שאומרים להם כי נגמר הכסף בסניף. אז הם נאלצים לשוב למחרת עוד פעם או ללכת למקום אחר.
- פעמים רבות התושבים נתקלים ביחס משפיל מצד הפקידים או התושבים היהודים בסניף.

עדותו של מר עבד אלחלים דארי מצ"ב ומסומנת ע/6

להמחשות נוספות של הפגיעות בתושבים בהעדר סניפי דואר בשכונות שלעיל ראו : תצהירו של מר גימיל סנדוקה משכונת ראס חמיס בת/12 ; תצהירו של מר האני עלמי משכונת דאחית אלסלאם בת/13 ; תצהירו של מר מוחמד מחמוד אל עבאסי מראס אל-עמוד בת/8 ; תצהירו של מר ראסם עבידאת משכונת ג'בל מוכבר בת/1 ; תצהירו של מר בסאם אל אשמר מאבו טור בת/14 ; עדותו של מר תיסיר אבו רמוז מוואדי קדום בע/1.

ג. טבלה מסכמת: המחסור בשירותי הדואר בשכונות ירושלים המזרחית

41. להלן סיכום הנתונים בדבר חלוקת דואר ופריסת סוכנויות דואר במועד הגשת העתירה:

שם השכונה	מספר התושבים (מכון ירושלים לחקר ישראל, 31.12.2008)	מספר דוורים (לפי הערכת תושבים)	מספר תאים במרכז חלוקה	מספר הסניפים הקיימים
ג'בל מוכבר וערב א-סוואחרה	18,296	0	אין כיום מרכז חלוקה	אין אף יחידת דואר
א-טור וא-צוואנה	24,445	1	אין כיום מרכז חלוקה	סוכנות דואר אחת הפתוחה עד 14:30 בלבד
צור באהר ואום טובא	15,325	0	יש מרכז חלוקה עם 2000 תאים	יש סוכנות דואר אחת בצור באהר
בית צפפא ושכונת שרפת	9,015	1	יש מרכז חלוקה	אין אף יחידת דואר
סילוואן	16,581	1	אין כיום מרכז חלוקה	סוכנות דואר אחת (נפתחה באוגוסט 2009)
ראס אל-עמוד וואדי קדום	16,819	1	אין כיום מרכז חלוקה	אין אף יחידת דואר
אבו תור וח'רבת בית סחור	15,401	1	אין כיום מרכז חלוקה	אין אף יחידת דואר
עיסווייה	13,279	1	אין כיום מרכז חלוקה	אין אף יחידת דואר
שועפט, מחנה פליטים שועפט, דחיית אל-סלאם וראס ח'מיס	38,776	1	אין כיום מרכז חלוקה	יש סוכנות דואר אחת בשועפט (בסוכנות 225 תיבות דואר בתשלום בתפוסה מלאה)
בית חנינא	27,946	1	אין כיום מרכז חלוקה	יש סוכנות דואר אחת (בסוכנות 645 תיבות דואר בתשלום בתפוסה מלאה)
כפר עקב וסמיר אמיס	14,315	0	אין כיום מרכז חלוקה	סוכנות הדואר בכפר עקב נשרפה, הוקמה סוכנות דואר אחרת במחסום קלנדיה
עיר עתיקה	36,681	יש כתובות מסודרות ועל כן אין בעיית חלוקה		יש סניף דואר אחד במגדל דוד
שייח ג'ראח, ואדי אלג'וז, באב אלזהרה	16,076	יש כתובות מסודרות ועל כן אין בעיית חלוקה		יש סניף דואר אחד 'הורדוס' (ברחוב צאלח א-דין)

ד. מיצוי הליכים

42. לקראת סוף שנת 2006 התארגנו נציגים של ועדי שכונות בירושלים המזרחית במטרה להביא לפתרון בעיית שירותי הדואר החסרים בשכונות העיר המזרחית. ביחד עם לשכת הרווחה האזורית של מזרח העיר והאגודה לזכויות האזרח הם הקימו את **הפורום להסדרת שירותי הדואר בירושלים המזרחית** (להלן: "הפורום"), אשר פעל בנושא מול הרשויות האחראיות.

43. ביום 23.11.06 פנה הפורום להסדרת שירותי הדואר בירושלים המזרחית, באמצעות האגודה, לראשונה למנכ"ל חברת דואר ישראל בבקשה לשיפור שירותי הדואר בירושלים המזרחית. בפנייה תואר המצב החמור של שירותי הדואר בירושלים המזרחית, מבחינת מחסור בסניפי דואר, רמת השירותים ביחידות הדואר הקיימות והמחסור החמור בחלוקת דואר. ביום 13.12.06 השיב מנכ"ל המשיבה 1 כי הוא מעוניין לקיים פגישה בנושא.

העתק פניית הפורום מיום 23.11.06 מצ"ב ומסומן ע/7

העתק תגובת מנכ"ל המשיבה 1 מיום 13.12.06 מצ"ב ומסומן ע/8

44. ביום 8.1.07 התקיימה פגישה בין נציגי הפורום למנכ"ל המשיבה 1, מר אבי הוכמן, ובכירי המשיבה 1, בהם גם ראשי מרחב ירושלים של החברה. בפגישה הכירו נציגי המשיבה 1 במצב הקשה של שירותי הדואר בירושלים המזרחית והביעו עניין לשפר את השירותים באזור זה. נציגי מרחב ירושלים ציינו, כי אחת הבעיות הקשות בהקשר של חלוקת דואר בירושלים המזרחית הינו הקושי בזיהוי רחובות וכתובות הנמענים בשל העדר שמות של רחובות במזרח העיר, וכי המשיבה 1 מקיימת פגישות עם המשיבה 3 בנושא. כן צוין כי מרכזי חלוקה שהוקמו בכפר עקב בכדי להתגבר על בעיית המחסור בשמות לרחובות נעקרו ממקומם, ועל כן הם פועלים להקמת מרכזי חלוקה באזור בית-חנינא ושועפט במתחם סגור. הובהר כי קיים תקציב לעניין, אך כי הדבר תלוי בקבלת אישורי בנייה מהמשיבה 3. בהקשר של פריסת יחידות דואר נאמר כי היו בעבר קשיים לאתר מבנים להפעלה של הסוכנויות. כן צוין שיש תוכניות להקים סוכנויות נוספות במחסום 300, במעבר מחנה פליטים שועפט, וכי יש מוכנות להקים יחידות דואר נוספות ומרכזי חלוקת דואר אם תימצא דרך להבטיח את ביטחון המבנים. סוכם שחברי הפורום יפגשו לפגישות עבודה עם חיים מזעקי, ראש מרחב ירושלים, כדי לנסות לאתר מקום מתאים להקמת מרכז חלוקה לדואר בכל שכונה וכדי לבחון את המקומות בהם כדאי להקים סוכנויות דואר חדשות.

העתק סיכום הפגישה מיום 8.1.07 מצ"ב ומסומן ע/9

45. בעקבות הפגישה, ביום 28.1.07 וביום 26.2.07 נערכו סיורים משותפים של נציגי הפורום, הנהלת מרחב ירושלים של המשיבה 1 ונציגי שכונות ירושלים המזרחית, במטרה לאתר מקומות אפשריים להקמת מרכזי חלוקת דואר וסניפי דואר בירושלים המזרחית. הסיורים התקיימו בשכונות עיסוויה, ג'בל מוכבר, אבו תור, ראס אל-עמוד, סילוואן, דחיאת אל-סלאם, ענאתה וראס ח'מיס. בעקבות הסיורים סוכם כי המשיבה 1 תעביר את התייחסותה להצעות שהועלו על ידי נציגי התושבים, הן לעניין אתרים להקמת מרכזי חלוקת דואר והן לעניין אתרים להקמת סוכנויות דואר.

העתק סיכום הסיור מיום 26.2.07 מטעם המשיבה 1 מצ"ב ומסומן ע/10

46. בעקבות הסיורים, נערכו במהלך החודשים מרץ ואפריל 2007 מספר התכתבויות במייל ושיחות טלפון בין ב"כ העותרים לנציגי מרחב ירושלים של המשיבה 1, בהם נמסר כי המשיבה 1 בודקת את הרעיונות וההצעות שעלו במהלך הסיורים, וכי המגמה היא לצאת למכרזים לעניין הקמת סוכנויות דואר ומרכזי חלוקת דואר בתשלום ולהקים מרכז חלוקה בחינם בצור באהר, בשטח סוכנות הדואר.

47. לאחר חלוף זמן ומשלא התקבלה התייחסות מטעם המשיבה 1 להצעות שהועלו, שב ופנה הפורום למנכ"ל המשיבה 1 ביום 3.5.07 בבקשה לקבלת עדכון באשר לתוכניותיהם להקמת סוכנויות דואר ומרכזי חלוקת דואר, כולל מספרם ופריסתם, לוח הזמנים המתוכנן, וכן המגעים עם המשיבה 3 לקידום הנושא.

העתק פניית הפורום מיום 3.5.07 מצ"ב ומסומן ע/11

48. ביום 14.5.07 ענה מנכ"ל המשיבה 1 כי המשיבה 1 ממשיכה לפעול למתן מענה לצורכי הדואר של תושבי ירושלים המזרחית, תוך הכרה בכך כי נדרשים פתרונות יצירתיים, אך כי הנכסים שהוצעו במסגרת הסיורים המשותפים אינם עונים על הצרכים של מתן שירותי דואר תקינים.

העתק תשובת מנכ"ל המשיבה 1 מיום 14.5.07 מצ"ב ומסומן ע/12

49. ביום 14.8.07 התקיימה פגישה נוספת בין נציגי הפורום לנציגי הנהלת מרחב ירושלים של המשיבה 1, במסגרתה עדכנה הנהלת מרחב ירושלים בדבר כוונותיהם לשפר את שירותי הדואר בירושלים המזרחית, לרבות החלטתם להקים שתי סוכנויות דואר חדשות בשכונות סילוואן וג'בל מוכבר, כוונתם לשפר את השירותים הקיימים בסניף הורדוס ובסוכנות א-טור והקמת מרכזי תאי דואר בתשלום במקומות נוספים.

העתק המצגת שהציגה המשיבה 1 בפגישה מיום 14.8.07 מצ"ב ומסומן ע/13

50. בעקבות העדכונים שהועלו בפגישה, פנתה ביום 20.9.07 ב"כ העותרים במייל לנציגי מרחב ירושלים של המשיבה 1 בבקשה לקבלת עדכון לגבי הפעולות הננקטות על ידה. משלא התקבל מענה, פנה הפורום פעם נוספת למנכ"ל המשיבה 1 ביום 10.10.07. בפנייה הובעו מספר הסתייגויות מהחלטותיהם של המשיבה 1 כפי שאלו הוצגו בפגישה מיום 14.8.07. הסתייגות מרכזית הועלתה לגבי החלטת המשיבה 1 לשפר את שירות חלוקת הדואר באמצעות הקמת תאי דואר בתשלום, ולא בדרך הבטחת חלוקת דואר בחינם לתושבים. כן הודגש כי על המשיבה 1 לפתוח סוכנויות דואר בשכונות נוספות, וכי עליה לפעול לשיפור השירותים לציבור גם ביחידות הדואר ובסוכנויות הקיימות. לאחר שתשובה לפנייה זו בוששה מלהגיע, פנה הפורום בתזכורת למנכ"ל המשיבה 1 ביום 14.11.07.

העתק פניית הפורום מיום 10.10.07 מצ"ב ומסומן ע/14

העתק פניית הפורום מיום 14.11.07 מצ"ב ומסומן ע/15

51. במקביל לפניית למשיבה 1, ולאחר שהמגעים מולה לא הובילו להתקדמות משמעותית, פנה הפורום ביום 10.10.07 למשיב 2 בנוגע לרמה הירודה של שירותי הדואר בירושלים המזרחית. במכתבה צוין כי חרף חלוף הזמן הרב מאז פנייתה הראשונה בנדון למשיבה 1 בנובמבר 2006, המצב החמור של שירותי הדואר בירושלים המזרחית עדיין לא השתפר כהוא זה, וכי הוא ממשיך להקשות על חיי התושבים וגורם להם כל העת לנזקים של ממש. כן צוינה ההסתייגות

מהחלטת המשיבה 1 לשפר את שירות חלוקת הדואר באמצעות הקמת תאי דואר בתשלום ולהגביל את הקמת הסוכנויות החדשות לשתי שכונות בלבד. מכתב תזכורת נשלח ביום 14.11.07.

העתק פניית הפורום מיום 10.10.07 מצ"ב ומסומן ע/16

העתק פניית הפורום מיום 14.11.07 מצ"ב ומסומן ע/17

52. ביום 15.11.07 השיב המשיב 2 כי בעקבות פניית הפורום הוא פנה ביום 29.10.07 למשיבה 1 בבקשה לקבלת התייחסותם, בדגש על חלוקת הדואר לתושבי ירושלים המזרחית ולפריסת יחידות הדואר במקום.

העתק תגובת המשיב 2 מיום 15.11.07 מצ"ב ומסומן ע/18

53. ביום 19.12.07 שלח הפורום מכתב תזכורת נוסף למשיב 2, בבקשה לקבלת עדכון בנוגע לפעולותיהם בעניין הרמה הירודה של שירותי הדואר בירושלים המזרחית.

העתק פניית הפורום מיום 19.12.07 מצ"ב ומסומן ע/19

54. ביום 16.1.08 השיבה המשיבה 1 לפנייתו מיום 29.10.07 של מר יגאל לוי, סמנכ"ל בכיר דואר במשיב 2. במכתב, עדכנה המשיבה 1 בפעולות שנקטה לשיפור חלוקת הדואר בירושלים המזרחית, לצד פירוט מגבלות המקשות על חלוקת דואר שאינן בשליטת המשיבה 1, כגון מחסור בשמות לרחובות ובמספרים לבתים, וניסיונות להתמודדות עם מגבלות אלו. בין היתר, סיכמה המשיבה 1 כי מסקנתה הינה כי האמצעי התכליתי היחידי לצורך חלוקת דואר הינו הקמת מרכזים לחלוקת דואר, בהם לכל בית אב יוקצה תא, אך כי החברה נתקלת בבעיות במימוש אמצעי זה, כגון בזיזה והשחתה של התאים, כפי שארע בכפר עקב. על כן, בד בבד עם המשך חלוקת הדואר באופן רגלי על-ידי דוורים, מקימה המשיבה 1 מרכזים לחלוקת דואר בתשלום עבור מספר מצומצם יחסית של תאים. באשר ליחידות הדואר, טענה המשיבה 1 כי מספר היחידות בירושלים המזרחית גדל בשנים האחרונות, אך היקף הפעילות ביחידות אשר נפתחו נמוך מכדי להצדיק את קיומן. על כן, נאמר כי המשיבה 1 פועלת להרחבת סל השירותים ובשיפור השירות ביחידות הקיימות. המשיבה 1 ציינה במכתבה כי לאור האמצעים העומדים לרשותה, ונוכח אובדן הכנסות גובר והולך בשוק הדואר הכמותי, בו אין ביכולתה להתחרות באופן מעשי, עליה לשקול היטב את משמעויות פתיחתה של כל יחידת דואר חדשה, ועל כן לטעמה יש להתמקד לראות כיצד יתפתח הביקוש לשירותי הדואר ביחידות החדשות בירושלים המזרחית בטרם יוחלט על פתיחה של יחידות נוספות באזור זה.

העתק תגובת המשיבה מס' 1 מיום 16.1.08 למכתבו של המשיב 2 מצ"ב ומסומן ע/20

55. בהמשך לתגובה זו, נערכה שיחה טלפונית בין ב"כ העותרים לבין מר יגאל לוי, בה הסכים מר לוי כי דרישות הפורום מוצדקות ועמד על הקושי במימוש הפתרונות. מר לוי הדגיש כי בכונת המשיב 2 "לעשות סדר" בכל שירותי הדואר, וסיפר כי לשם כך נערכת בדיקה של הפריסה הנוכחית של כל יחידות הדואר בארץ, כשבסופה צפויים הנחיות למשיבה 1 להקים יחידות במקומות מסוימים, כנראה גם בירושלים המזרחית. בהמשך לשיחה זו, נקבעה פגישה משותפת של המשיב 2, נציגי המשיבה 1 ונציגי הפורום, לקראתה העביר הפורום ביום 28.2.08 למשיב 2 את עמדתו.

העתק פניית הפורום מיום 28.2.08 מצ"ב ומסומן ע/21

56. בפגישה שהתקיימה ביום 3.3.08 בין נציגי הפורום ונציגי המשיבים 1 ו-2, עדכנו נציגי המשיבה 1 על פעולותיהם לשיפור שירותי הדואר, וטענו כי מיצו את כל האפשרויות עד תום: באשר לבעיית שמות הרחובות, הם ניסו לקדם פיתרון מול המשיבה 3, אך ללא כל הצלחה. על כן הם מסתמכים על ידע של דוורים מקומיים, אך יש בעיות בחלוקה כגון שמות זהים של נמענים, ועוד. כמו כן, הם תגברו את מספר הדוורים בירושלים המזרחית, אך זה לא הועיל הרבה. באשר למרכזים לחלוקת דואר, נציגי המשיבה 1 ציינו שהם שמחים לקבל כל הצעה למתחם סגור שניתן להציב שם מרכז חלוקה, ואמרו שהם פרסמו מכרזים לטובת העניין, אבל לא מצאו מתחם שאפשר להקים בו תאים בכמות מספקת לכל בתי האב בשכונה. בנוסף, ציין סמנכ"ל המשיבה 1, מר הרצל בר-מג, כי **חלוקת דואר באמצעות מרכזי חלוקה פחות משתלמת כלכלית** מאשר חלוקה ע"י דוור, שכן במרכז חלוקה מקבלים חצי שקל על כל מכתב של רשות או בנק, ואילו בחלוקה באמצעות דוור מקבלים שקל אחד. כמו כן, בחלוקה באמצעות מרכזי חלוקה המשיבה 1 מחויבת לחלק את הדואר של חברות מתחרות ב-12 אגורות בלבד. לכן, הוא אמר, לא משתלם להם כלכלית לפתוח מרכזי חלוקה. באשר לסוכנויות דואר, ציינו נציגי המשיבה 1 כי הם לא פותחים אף יחידה נוספת כי על פי תנאי הרישיון אסור להם כיום לסגור אף יחידה קיימת. בתום הפגישה אמר סמנכ"ל המשיב 2, מר יגאל לוי, כי הנושאים שהועלו יבדקו, ולדברים הצטרפו נציגי המשיבה 1.

57. במהלך שנת 2008 ותחילת 2009 התקיימו מספר שיחות טלפון בין נציגי הפורום לנציגי מרחב ירושלים של המשיבה 1, במהלכן עדכן נציג המשיבה 1 בדבר הפעילויות הננקטות על ידם לשם הקמת סוכנויות דואר בשכונות סילוואן, ג'בל מוכבר ובית חנינא.

58. ביום 22.3.09 נערכה פגישה נוספת בין נציגי הפורום להנהלת מרחב ירושלים של המשיבה 1. במהלך הפגישה עדכן מנהל מרחב ירושלים כי אין התקדמות בטיפול מול המשיבה 3 בסוגיית קביעת שמות רחובות בירושלים המזרחית, וכן עדכן בנוגע להתפתחויות לגבי שכונות שונות.

העתק פניית הפורום מיום 23.3.09, המכילה סיכום הישיבה מיום 22.3.09, מצ"ב ומסומן ע/22

59. ביום 4.5.09 נשלח מכתב תזכורת למנהל מרחב ירושלים, בבקשה לקבלת עדכון לגבי נקודות שונות שסוכם בישיבה כי המשיבה 1 תפעל לבירורם או לנקיטה בצעדים לגביהם.

העתק פניית הפורום מיום 4.5.09 מצ"ב ומסומן ע/23

60. בהמשך לתלונות המשיבה 1, פנה ביום 21.6.09 הפורום לראש המשיבה 3 בבקשה לסיוע בהסדרת שירותי הדואר בירושלים המזרחית, בתחומים עליהם מופקדת העירייה. במכתב פורטה בעיית חלוקת הדואר בירושלים המזרחית ואחריות המשיבה 3 לסייע במציאת פיתרונות לסוגיה. ביום 30.6.09 נענה הפורום כי ראש המשיבה 3 הנחה את הגורמים הרלוונטיים להעביר את החומרים בנושא זה ליועץ ראש העיר לפניית הציבור, אשר ירכז את הטיפול בנושא.

העתק פניית הפורום מיום 21.6.09 מצ"ב ומסומן ע/24

העתק תשובת ראש העיר מיום 30.6.09 מצ"ב ומסומן ע/25

61. לאחר שבמשך חודשיים לא התקבל כל מענה נוסף, נשלחו מכתבי תזכורת לראש המשיבה 3, אך עד עתה טרם התקבלה תשובה לגופו של עניין.

העתק פניית הפורום מיום 30.8.09 מצ"ב ומסומן ע/26

העתק תשובת ראש העיר מיום 8.9.09 מצ"ב ומסומן ע/27

העתק פניית הפורום מיום 25.1.2010 מצ"ב ומסומן ע/28

62. כמו כן, ביום 21.6.09 פנה הפורום למנכ"ל המשיבה 1 בעדכון בדבר פנייתה לעיל לראש המשיבה 3 ובבקשה כי במקביל תמשיך המשיבה 1 לפעול ליישום תנאי הרישיון על פיה היא פועלת, כולל הקמת מרכזי חלוקת דואר וסניפי דואר בירושלים המזרחית.

העתק פניית הפורום מיום 21.6.09 מצ"ב ומסומן ע/29

63. ביום 15.7.09 השיבה המשיבה 1 כי אינה מקבלת את הטענה שתנאי הרישיון הכללי של המשיבה 1 אינם מתקיימים בירושלים המזרחית, ופירטה פעולות בהם נקטה לאחרונה לשם מציאת דרכים למענה על צורכי הדואר של תושבי ירושלים המזרחית, בהם: קיום פגישה באפריל 2009 עם יקיר שגב, חבר מועצת העיר ירושלים ומחזיק תיק ירושלים המזרחית, במסגרתה התבקש סיוע בהקצאת מבנים לצורך הצבת מרכזי חלוקת דואר והסדרת סוגיית קביעת שמות הרחובות. כן עדכנה המשיבה 1 כי היא נמצאת לקראת סיום מו"מ לקראת חתימת חוזה התקשרות עם נציגי המנהל הקהילתי בשכונת בית חנינא לצורך הצבת מערך תאי חלוקה בשכונה, וכי נעשים ניסיונות למצוא נכס בעיסאווייה להקמת מרכז חלוקת דואר. כן עדכנה המשיבה 1 בדבר פתיחת סוכנויות דואר בסילוואן ובבית חנינא.

העתק תגובת המשיבה 1 מיום 15.7.09 מצ"ב ומסומן ע/30

64. ביום 30.8.09 השיבה ב"כ העותרים למשיבה 1 כי למרות ההצהרות על מאמצים מצידם במשך שלוש השנים האחרונות, התושבים מדווחים כי טרם ניכר שיפור ממשי בקבלת דברי הדואר וכי מצוקת המחסור בסניפי דואר נותרה בעינה. במכתב, התבקש עדכון בדבר המשך הפעולות הננקטות על יד המשיבה 1 ובהתפתחויות בפתיחות המתוכננות של סוכנויות דואר בסילוואן, בגיבל מוכבר ובבית חנינא.

העתק פניית הפורום מיום 30.8.09 מצ"ב ומסומן ע/31

65. לאחר שהפניות למשיב 2 והפגישות עימם ועם המשיבה 1 לא הביאו לשיפור שירותי הדואר הירודים הניתנים לתושבי ירושלים המזרחית, פנה הפורום פעם נוספת למשיב 2 ביום 21.9.09 בבקשה להתערבותם לשיפור המצב באמצעות הוראה למשיבה 1 להקים מרכזי חלוקת דואר ובתי דואר בשכונות השונות בעיר המזרחית. במכתב נאמר כי אף שהאחריות לפתרון הנושא מונחת לפתחה של המשיבה 1 מתוקף תנאי הרישיון של החברה, אשר מופרים באופן שיטתי בירושלים המזרחית, הרי המשיב 2 מחויב בפיקוח ובידוא כי המשיבה 1 פועלת על פי תנאי הרישיון וקיימים בידיו האמצעים להתערב בנעשה.

העתק פניית הפורום מיום 21.9.09 מצ"ב ומסומן ע/32

66. המשיב 2 לא השיב למכתב זה. ביום 15.10.09 השיבה המשיבה 1 לגבי מכתב זה והתייחסה לפעולות שנקטו על ידה למתן מענה לצורכי דואר בשכונות שונות בירושלים המזרחית

ופירטה שיפורים תפעוליים בחלוקת הדואר. המשיבה 1 עדכנה עוד כי נציג המשיבה 3, מר שגב, הודיע כי אין למשיבה 3 מבנים העונים לדרישות המשיבה 1 להקמת מרכזי חלוקה, אך כי יבדוק אפשרות הצבת מרכזי חלוקה במתחמים של מתנ"סים ובתי ספר השייכים לעיריה.

העתק תגובת המשיבה 1 מיום 15.10.09 מצ"ב ומסומן ע/33

67. ביום 25.1.2010 פנה הפורום פעם נוספת למשיבה 1 ולמשיבה 2, והדגישה כי חרף הפעולות הנקודתיות שנעשו לאחרונה על ידי המשיבה 1, הרי שבפועל טרם ניכר שיפור ממשי בקבלת דברי הדואר בירושלים המזרחית, וגם מצוקת המחסור בסניפי דואר נותרה בעינה.

העתק פניית הפורום מיום 25.1.2010 מצ"ב ומסומן ע/34

68. ביום 10.2.2010 השיבה המשיבה 1 כי היא דוחה את הטענות כאילו אין היא מקיימת את תנאי הרישיון וכי היקף השירותים הקיים במזרח ירושלים עולה על המתחייב מהרישיון שלה. המשיבה 1 עדכנה כי בכוונתה לפתוח תאים לחלוקת דואר באבו תור במהלך חודש מרץ 2010, תיארה את ניסיונותיה לקדם את התקנת תאי החלוקה בעיסווייה וכן עדכנה בדבר פעילותה לקידום הפעלת סוכנות דואר בג'בל מוכבר.

העתק תשובת המשיבה 1 מיום 10.2.2010 מצ"ב ומסומן ע/35

69. **עד למועד הגשת העתירה, טרם התקבלו תשובותיהם של המשיב 2 והמשיבה 3 לפניות הפורום.**

הטיעון המשפטי

70. מחובתה של המשיבה 1 לספק לתושבי ירושלים המזרחית שירותי דואר, הכוללים הן חלוקת דואר לנמענים והן העמדת יחידות דואר למתן שירותים בסיסיים, בהתאם לחוק הדואר ותנאי הרישיון על פיו היא פועלת, ותוך הקפדה על נורמות בסיסיות של שוויון. מחובתו של המשיב 2 לפקח ולוודא, כי המשיבה 1 מפעילה את סמכויותיה כדין, וככל שאין כך המצב, מחובתו להפעיל את סמכויותיו על מנת לוודא, כי תושבי ירושלים המזרחית זוכים לקבל שירותי דואר תקינים.

א. ירושלים המזרחית - החוק החל

71. ככל הידוע לעותרים, המחדל של אי אספקת שירותי דואר, בהיקף ובאופן בו הדבר בא לידי ביטוי, כמפורט לעיל, ייחודי לשכונותיה של ירושלים המזרחית.

72. כידוע, בשנת 1967 כבשה ישראל את ירושלים המזרחית, את יתר הגדה המערבית ואת רצועת עזה. אף שישראל טענה שמעולם לא התכוונה לספח את שטחי הגדה המערבית ועזה, החליטה ממשלת ישראל להוסיף לשטח המוניציפאלי של ירושלים 70 קילומטרים רבועים מן השטח הכבוש מצפון, ממזרח ומדרום לירושלים, והחילה על האזור את "המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה". שטח זה ידוע היום כירושלים המזרחית. הרחבת גבולות העיר והחלת החוק הישראלי על ירושלים המזרחית נעשו באמצעות תיקוני חקיקה, צווים והכרזות. לתושבי

ירושלים המזרחית ניתן רישיון לישיבת קבע בישראל על פי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952.

73. תוצאת סיפוח ירושלים המזרחית לישראל היתה, כי על פי הדין הפנימי בישראל, חל המשפט הישראלי על שטח ירושלים המזרחית. ואולם, "שאלת הסיפוח של מקום כלשהו עלי אדמות כמובן אינה נתונה לשרירות ליבה של כל מדינה... המשפט הבינלאומי הוא אשר קובע אימתי מדינה יכולה לספח טריטוריה, ואין סיפוח נעשה כדין אלה על פיו" (יורם דינשטיין "ציון במשפט הבינלאומי תיפדה" הפרקליט כז (תשל"א) 5, 7), שכן "שטח המדינה, או תחום הריבונות שלה, הם עניין הנקבע על-פי המשפט הבינלאומי", ולא על פי משפטה הפנימי של המדינה (אמנון רובינשטיין וברק מדינה המשפט החוקתי של מדינת ישראל (מהדורה שיטתית, 2005), כרך 2, 924).

74. יחד עם זאת, ככל שמדינת ישראל מבקשת לראות בירושלים המזרחית ובתושביה חלק מישראל, הרי שמוטל עליה להחיל על ירושלים המזרחית ועל תושביה את ההגנה הנורמטיבית המוקנית לזכויות האדם במשפט הישראלי. הדין הישראלי כולל הן הגנות חוקתיות והן את התחייבויותיה של ישראל על-פי הוראות משפט זכויות האדם הבינלאומי.

ב. החובה לספק שירותי דואר

עקרונות כלליים

75. על פי חוק הדואר, מחויבת המשיבה 1 לספק שירותי דואר באורח תקין וסדיר לכלל הציבור (סעיף 1ה ו-5ג(ב) לחוק). לפי חוק זה, וכן לפי תנאי הרישיון הכללי של המשיבה 1, מחויבת המשיבה 1 בחלוקת דברי הדואר לכל התושבים, כך שאלו יגיעו ליעדם בזמן. בנוסף, מחויבת המשיבה 1 להפעיל בתי דואר שיהיו נגישים באופן סביר לכל תושב.

העתק הסעיפים הרלוונטיים מרישיון המשיבה 1 מצ"ב ומסומן ע/36

76. תנאי הרישיון של המשיבה 1 אף קובעים את **היקף השירותים**, אותם מחויבת החברה לספק. כך, הרישיון מחייב את המשיבה 1 לספק את שירותי הדואר הבסיסיים לכלל הציבור בתנאים בלתי מפלים, ללא תלות במיקום מקבל השירות או בעלות הייחודית למתן השירותים (סעיף 28 לרישיון).

77. על המשיבה 1, בקיימה את חובותיה על פי דין ועל פי הרישיון, לפעול בהגינות, בסבירות ובשוויון. בית המשפט הנכבד עמד זה מכבר על כפיפותה של חברה ממשלתית, המספקת שירות חיוני לציבור, כגון המשיבה 1, בהפעילה סמכויות סטטוטוריות, לעקרונות המשפט הציבורי:

"לפי תפיסתי שלי, חברת החשמל כמוה כרשות הציבור. על-כן עליה לפעול בהגינות ובסבירות, מתוך שוויון וללא הפליה (השווה בג"צ 840/79, המ' 830/79, 860, הנ"ל, בעמ' 746). מי שקיבל זיכיון מהציבור, צריך להתנהג כלפי הציבור באופן המצדיק הענקת זיכיון זה. אין בעל הזיכיון עושה בו כבתוך שלו. הוא עושה למען הציבור, ועל-כן הוא חב לו חובות מהמשפט

הציבורי. " (בג"צ 731/86 מיקרו דף נ' חברת החשמל לישראל
בע"מ, פ"ד מא (2) 463, 449 (1987))

78. מחויבותה של המשיבה 1 לספק שירותי דואר לכלל התושבים אף נובעת מכוח הזכות לתקשורת בהכרזת האו"ם בדבר זכויות האדם. זכות זו נובעת מסעיף 19 להכרזה, לפיו "כל אדם זכאי לחירות הדעה והביטוי, לרבות החירות להחזיק בדעות ללא כל הפרעה, ולבקש ידיעות ודעות, ולקבלן ולמסרן בכל הדרכים וללא סייגי גבולות" (זכות זו אף עוגנה במילים אלו בסעיף 19 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות).

חלוקת דברי דואר

79. הרישיון של המשיבה 1 קובע, כי המשיבה 1 מחויבת בחלוקת דואר לכל בית בישראל לפחות פעם אחת ביום ובתדירות שלא תפחת מחמישה ימים בשבוע (נספח ב' לרישיון, סעיף 1).

80. ככלל, החובה המוטלת על המשיבה 1 היא לחלק דברי דואר לתיבת המכתבים במען הנמען. מכך עולה חובתה של המשיבה 1 להקצות די דוורים לבצע כראוי את חלוקת הדואר לבתים.

81. יחד עם זאת, על פי הרישיון, מורשית המשיבה 1 לחלק דואר לתאי החלוקה במרכזי חלוקת דואר הקבועים ברישיון. כן מורשית המשיבה 1 להקים מרכזי חלוקה נוספים על מרכזי החלוקה המפורטים ברישיון, במקביל להודעה על כך למנכ"ל המשיב 2 תוך פירוט השיקולים לפתיחת מרכז חלוקה נוסף, כאשר אחד השיקולים הרלוונטיים הינו העדר שמות רחובות באזור החלוקה (נספח ב' לרישיון, סעיף 1). זאת בנוסף לסמכותה של המשיבה 1 להקים תיבות דואר לפי הצורך, בהתאם לסעיף 71 לחוק הדואר.

82. לנוכח הצהרות המשיבה 1, כי בהעדר שמות לרחובות במרבית שכונות ירושלים המזרחית, יכולתה לחלק דברי דואר לתיבות מכתבים בבתים הינה מוגבלת, היה עליה לעשות שימוש בפתרון זה. במקומות בהם אין המשיבה 1 מסוגלת לחלק דואר לבתים, היא מחויבת לעשות שימוש בסמכות הנתונה לה בחוק וברישיון, ולהקים מרכזי חלוקה לחלוקת הדואר, כך שיהיה ביכולתה לקיים כראוי את חובותיה על פי תנאי הרישיון.

83. נציין, כי אף אם סמכותה של המשיבה 1 להקים מרכזי חלוקה יכולה להיות מוגדרת כסמכות שברשות, הרי שבמקרה זה, שבו יש מחדל כה חמור באספקת שירותי דואר, ובהעדר דרך אפקטיבית אחרת לחלוקת דואר לבתי הנמענים, הרי שהסמכות הופכת לסמכות שבחובה. זאת מן הטעם, שהסמכות מוענקת לרשות על מנת שזו תפעיל אותה, כדי לשרת את תכלית הסמכות. הפסיקה עמדה פעמים רבות על כך שבנסיבות מסוימות סמכות שבשיקול דעת הופכת לסמכות שחובה להפעילה. כדברי הנשיא שמגר:

"סמכות הרשות הופכת לסמכות שבחובה, כאשר הנסיבות העובדתיות הן כאלה שערכי היסוד של השיטה החוקתית והמשפטית שלנו הופכים את אי-הפעלתה של הסמכות לבלתי סבירה באופן היורד לשורשו של עניין" (בג"צ 3094/93 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 404, 421 (1993)).

לעניין זה ראו גם: רע"פ 7861/03 **מדינת ישראל נ' המועצה האזורית גליל תחתון** (לא פורסם), פסקה 16 (2006); יצחק זמיר, הסמכות המינהלית (1996), כרך ב' 691-692.

84. חובתה של המשיבה 1 להקים מרכזי חלוקה אף גוברת נוכח הפגיעה המתמשכת בפרטיותם של התושבים, הנובעת ממצב חלוקת הדואר כיום במרבית שכונות ירושלים המזרחית. כפי שתואר לעיל, בהעדר יכולת של המשיבה 1 לחלק דואר לבתי התושבים ברוב השכונות, במרבית המקרים דברי הדואר מחולקים לחנויות, ומשם פעמים רבות נזרקים לרחוב. לחלופין, בשל ריבוי שמות זהים בקרב התושבים והעדר תיבות דואר, פעמים רבות הדואר מועבר לאדם בעל שם דומה לנמען, וזה פותח את הדואר, אף שהדואר אינו מיועד אליו.

85. ברי, כי מצב דברים זה מהווה פגיעה בזכותם של תושבי ירושלים המזרחית לפרטיות, כפי שזו מעוגנת בסעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הקובע כי "אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו".

86. הדבר אף מהווה הפרה של סעיף 17 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות, הקובע כי "לא יהיה אדם נתון להתערבות שרירותית או בלתי-חוקית בצנעת הפרט שלו, במשפחתו, בביתו או בכתובתו, או לפגיעות בלתי חוקיות בכבודו או בשמו הטוב." (במקור - "No one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his... , (correspondence)". בהתייחס לסעיף זה נכתב בהערה הכללית מס' 16 של ועדת זכויות האדם של האו"ם כי:

"Compliance with article 17 requires that the integrity and confidentiality of correspondence should be guaranteed de jure and de facto. Correspondence should be delivered to the addressee without interception and without being opened or otherwise read." (CCPR General Comment No. 16, "The right to respect of privacy, family, home and correspondence, and protection of honour and reputation (Art. 17)", 8.4.1988)

87. במכתבו מיום 16.1.08 טען המשנה למנכ"ל המשיבה 1, כי חברת דואר ישראל עושה כל אשר לאל ידה על מנת לחלק דברי דואר לתושבי ירושלים המזרחית באופן תכליתי, ופירט, כי לאחר ניסיונות כושלים לחלק דברי דואר באמצעות דוורים, החליטה המשיבה 1 להתגבר על בעיית חלוקת הדואר החסרה באמצעות הקמת מרכזים לחלוקת דואר **בתשלום**. ברי, כי המשיבה 1 יכולה להקים מרכזים לתיבות דואר בתשלום ככל שהיא מוצאת לנכון. יחד עם זאת, היא מחויבת להבטיח כי כל דבר דואר יגיע למענו, גם למי שידם אינה משגת לשכור תיבת דואר. שכן, כעולה מהאמור לעיל, כל אזרח ותושב במדינת ישראל, לרבות בירושלים המזרחית, זכאי לקבל דברי דואר ללא תשלום, כקבוע בחוק וברישיון. משכך, **לא מתקבל על הדעת שהפתרון לחלוקת הדואר בירושלים המזרחית יהיה באמצעות חיוב התושבים לשלם עבור קבלת דברי הדואר.**

88. באשר לחובותיה של המשיבה 1 בנוגע ליחידות דואר, קובע הרישיון כי **המשיבה 1 מחויבת לספק את שירותיה ביחידות הדואר לפחות חמישה ימים בשבוע, בצורה תקינה וסדירה**, בשים לב להיקף השירותים הניתנים על ידו ולמספר מקבלי השירות בכל יחידת דואר. כן נקבע כי **זמן ההמתנה הממוצע לקבל שירות בסניף דואר יהיה בין 10 ל-25 דקות** (נספח ב' לרישיון, סעיף 3).

89. **ברישיון אף נקבעו קריטריונים להקמת יחידות דואר בשכונות חדשות, כך שעבור מספר תושבים העולה על 10,000, תפתח המשיבה 1 יחידת דואר באופן שהמרחק בין יחידת דואר לכל בית משפחה לא יעלה על 1,500 מטרים בהליכה** (נספח ב', סעיף 3.6). ברי, כי ממילים מפורשות אלו עולה חובתה הברורה של המשיבה 1 לפתוח יחידות דואר בכל השכונות, בהן מספר התושבים גבוה מ-10,000 ואין בהן עדיין בית דואר.

90. במכתב מיום 16.1.08 הודיעה המשיבה 1, כי אין בכוונתה לפתוח יחידות דואר נוספות בשל היקף הפעילות הנמוך בסניפים הקיימים ונוכח אובדן ההכנסות הגובר בשוק הדואר. דברים אלה אינם עולים בקנה אחד עם הביקוש הנראה בשטח: רבים מהסניפים הקיימים מתאפיינים בצפיפות, תורים ארוכים, תנאים פיזיים קשים ורמת שירות ירודה. ומכל מקום, שיקולי עלות אינם יכולים לשמש כתירוץ לאי פתיחת יחידת דואר בשכונות בהן גרים מעל 10,000 תושבים ואין בהן יחידות דואר, כיוון שתנאי הרישיון ברורים ואינם כוללים התניות מסוג זה.

ג. החובה לפקח על שירותי דואר

91. המשיב 2 הינו המשרד האמון על הבטחת שירותי הדואר. עד 1987, אז הוקמה הרשות הסטטוטורית רשות הדואר, היה המשיב 2 לרשות שסיפקה את שירותי הדואר. עם הקמת רשות הדואר - אשר בעקבות החלטת ממשלה בחודש ספטמבר 2003 הפכה החל מ-1 במרץ 2006 לחברה ממשלתית, היא המשיבה 1 - הועברה החובה לאספקת שירותי הדואר מהמשיב 2, וחובת המשיב 2 נותרה רק לפקח ולוודא כי המשיבה 1 פועלת על פי הדין ועל פי תנאי הרישיון.

(לפרטים, ראו: "הדואר בראי הזמן", באתר המשיבה 1 -

<http://www.israelpost.co.il/newmail.nsf/heb/history1?opendocument>; המידע נערך

על פי ספרו של פ' אריה, תולדות הדואר בישראל, (1966))

92. **חוק הדואר והרישיון הכללי מעגנים את סמכויות הפיקוח של המשיב 2 על פעולות המשיבה 1 ועל אספקתם התקינה של שירותי דואר**. כך, שר התקשורת הוא המגדיר את רשימת שירותי הדואר הבסיסיים אשר ראוי כי יינתנו לכלל הציבור בישראל ואשר חובה על המשיבה 1 לספק, ואת תקני האיכות והשירות לאספקת שירותים אלו (סעיף 5גא) לחוק הדואר). כמו כן, בסעיפים 68-73 לרישיון קבועות הסמכויות, בהן רשאי המשיב 2 לנקוט על מנת לפקח על פעולות המשיבה 1, בהן; כניסה לחצרים ועיון במסמכים, קבלת דו"חות, הודעה על ליקויים וחובת שיתוף פעולה של המשיבה 1.

93. בנוסף, המשיב 2 מוסמך להורות למשיבה 1 לתקן ליקויים ופגמים שמצא ואשר גורמים לפגיעה ברמת השירות ללקוחות, וזאת במועדים כפי שיקבע (סעיפים 26 ו-37 לרישיון). במקרה שהחברה אינה עומדת בתנאי הרישיון, באפשרותו לנקוט בשורה של צעדים כדי להבטיח את קיום תנאי הרישיון. צעדים אלה מגיעים עד כדי חילוט ערבות לפי סעיף 63 לרישיון ואף עומדת בפני המשיב 2 האפשרות לבטל את הרישיון לפי סעיף 12 לרישיון וסעיף 1ה(ב) לחוק הדואר. לעניין זה אף נקבע ברישיון, כי אי עמידה בחובות לאספקת שירותי דואר בסיסיים נחשבת כהפרת תנאי מהותי מתנאי הרישיון, אשר אם אינה מתוקנת מהווה עילה לביטול הרישיון (סעיף 12 לרישיון).

94. הסמכויות המתוארות לעיל מעידות, כי בידי המשיב 2 שלל אפשרויות לפקח על פעולת המשיבה 1 ולוודא, כי היא מספקת שירותי דואר באופן תקין. לאור המחסור החמור של אספקת שירותי דואר בירושלים המזרחית, המהווים הפרה של תנאי הרישיון, הימנעות המשיב 2 מנקיטה באמצעים לתיקון פגמים חמורים אלו מעידה על אוזלת יד ומחדל קיצוני.

95. על חובת הפיקוח הממשלתי עמד ד"ר אברהם וינרוט בספרו 'חברות ממשלתיות - תחולת המשפט המנהלי', בו הוא הגדיר את תכליתה של החברה הממשלתית:

"...החברה הממשלתית היא כלי, שכל תכליתו לאזן בין אינטרסים. המחוקק יצר כלי משפטי זה במחשבה תחילה: לאפשר לממשלה לנהל אינטרס לאומי מסוים תחת עינה הפקוחה, אך מחוץ למערכת האורגנים שלה. מצד אחד, תכליתה של העברת פעילות זו לגוף משפטי נפרד, הינה לנהל את הפעילות ביעילות, במשק סגור השואף להיות כלכלי, יעיל ואף עצמאי ככל שניתן ובלתי תלוי במשאבים לאומיים. ומצד שני, הממשלה לא הפקיעה את הטיפול בתחום האמור מרשות הרבים, אלא הותירה אותו בידי גוף המוחזק על ידי הציבור, ומצוי בהשגחתו ובמידה רבה בשליטתו." (אברהם וינרוט, חברות ממשלתיות-תחולת המשפט המנהלי (1995)) (ההדגשה אינה במקור)

96. על תפקידה של הממשלה כמפקחת עמד בית משפט נכבד זה ביחס לחברות מסחריות, המספקות שירותים ציבוריים. קל וחומר שהדברים מקבלים משנה תוקף ביחס לחברות ממשלתיות, שמעורבות הממשלה בהן נרחבת יותר:

"הבעיה מורכבת וחשובה גם אם היא מוגבלת לתחום של ביטוח רכב. אולם בפועל הבעיה חורגת מתחום זה. היא מעוררת את הבעיה הכללית של פיקוח מטעם המדינה על חברות עסקיות, בעיקר חברות גדולות שיש להן עוצמה כלכלית וחברתית רבה, המספקות לציבור שירותים ומצרכים, לא פעם שירותים ומצרכים חיוניים, כמו ביטוח, בנקאות, חשמל, דלק, תחבורה ותקשורת... התפרקות המדינה מן התפקיד של ספק שירותים ומצרכים צריכה להיות מלווה בפיקוח על אספקת שירותים ומצרכים על-ידי המשק הפרטי. השוק החופשי נותן הזדמנות

למשק הפרטי לצבור כוח כלכלי רב. גם כוח כלכלי עלול להשחית. ... דווקא בתנאים של שוק חופשי נדרשת המדינה להגן על חלשים." (בג"צ 7721/96 איגוד שמאי הביטוח בישראל נ' המפקחת על הביטוח פ"ד נה(3) 625, 650 (2001))

97. בהקשר זה לא ניתן להתעלם מהעובדה, כי עד להקמת רשות הדואר בשנת 1987 המשיב 2 היה אמון על אספקת שירותי הדואר בעצמו. כלומר, במשך עשרים שנה, המשיב 2 היה אחראי באופן ישיר על מצב שירותי הדואר בירושלים המזרחית. משכך, הרי שבמחדלו לדאוג לאספקת שירותי דואר תקינים בירושלים המזרחית במשך תקופה זו, והימנעותו מיצירת תשתיות דואר בירושלים המזרחית, כגון מרכזי חלוקה ובתי דואר, הרי שהמשיב 2 הינו שותף ליצירת המחסור החמור בשירותי דואר בירושלים המזרחית, מחסור אשר נמשך מאז סיפחה ישראל את ירושלים המזרחית. אחריות ישירה זו מתווספת לאחריותו של המשיב למצב שירותי הדואר מכוח סמכויות הפיקוח, בהן הוא מחזיק מאז שהוקמה רשות הדואר בשנת 1987 והועברו אליה סמכויות אספקת שירותי הדואר.

ד. חובת עיריית ירושלים לספק שטח להצבת מרכזי חלוקת דואר

98. על המשיבה 3 מוטלת חובה סטוטורית להעניק לכל רחובות העיר שמות מכוח סעיף 235 לפקודת העיריות [נוסח חדש] (להלן: "פקודת העיריות"). כן היא מחויבת לקבוע מספרי בתים לפי תקנת העיריות (מתן מספרים ושמות לרחובות וסימון בתים במספרים), התשל"א-1971. למרות זאת, לא הוסדרו שמות רחובות ומספרי בתים במרבית הרחובות בירושלים המזרחית. כמוסבר לעיל, מצב זה מקשה על המשיבה 1 לספק את שירותיה, ובפועל מונע מתושבי מזרח העיר את הזכות לקבלת דברי דואר.

99. **סמכותה של המשיבה 3 להקצות מקומות להקמת מרכזי חלוקת דואר עומדת לה מכוח סמכותה להשכיר קרקעות בבעלותה או להרשות שימוש בהן** (סעיף 188 לפקודת העיריות). בנוסף, המשיבה 3 מוסמכת לסייע למשיבה 1 במציאת פיתרונות לבעיית אספקת שירותי הדואר בירושלים המזרחית מכוח ההסמכה הכללית המעוגנת בסעיף 249(29) לפקודת העיריות, הקובע כי לעירייה נתונה הסמכות "לעשות בדרך כלל, כל מעשה הדרוש לשם שמירה על תחום העירייה, בריאות הציבור והביטחון בו, וכן, ברשותו של הממונה, להקים ולקיים מוסדות לבריאות הציבור ולחינוך, ולסייע בהם". סעיף זה פורש בפסיקה כמעניק לעירייה סמכות כללית לפעולה בעניינים רבים ומגוונים, ובכלל זה בעניינים שאינם כתובים באופן מפורש בפקודת העיריות (בג"צ 6446/96 העמותה למען החתול נ' עיריית ערד, תק-על(1)98, 1142 (1998)).

100. המשיבה 3, כגוף נבחר המשמש כנאמן הציבור בכל פעולותיו, מחויבת להפעיל את סמכותה מתוך דאגה לאינטרס הציבורי (בג"צ 59/88 צבן נ' שר האוצר, פ"ד מב(4) 705, 706).

101. **ברי, כי מחובתה של המשיבה 3 לקבוע שמות לרחובות. עם זאת, ככל שאין היא מקיימת חובה זו, דבר הגורם לכך שהמשיבה 1 לא יכולה לעשות את המוטל עליה על פי חוק וזכויות התושבים לקבל דואר נפגעות, קמה למשיבה 3 חובה לעשות את המעשה החלופי - לקבוע מקומות למרכזי חלוקת דואר.**

102. כידוע, קיומה של סמכות לעירייה לפעול נושא עימו גם חובה: "כל סמכות - שלובה באחריות המוטלת על רשות הציבור להסדיר כיאות אותו תחום חיים שהסמכות פרושה עליו" (רע"פ 7861/03 **מדינת ישראל נ' המועצה האזורית גליל תחתון**, פס' 16 לפסק דינו של המשנה לנשיא חשין (טרם פורסם, 8.5.2006)). למשיבה 3 סמכות להקצות מקומות להקמת מרכזי חלוקה. מסמכות זו נגזרת חובתה של העירייה לשקול האם להפעילה כל אימת שהנסיבות מצדיקות זאת, כפי שקובע בית המשפט הנכבד: "אחריות פירושה למעשה הוא, חובה להפעיל את הסמכות הניתנת לרשות כל אימת שהנסיבות מחייבות הפעלתה של הסמכות" (שם).

103. **האחריות לסייע בפתרון המצב קמה לעירייה גם מכוח החובות המנהליות, שחלות עליה לפעול בסבירות, בתום לב, בהגינות, ללא שיקולים זרים, שרירות או אפליה** (ראו י' זמיר, **הסמכות המינהלית** (כרך א), 372). במצב שירותי הדואר החסרים בירושלים המזרחית, קמה חובתה של המשיבה 3 לסייע בפתרון המצב מכל אלו.

ה. הפגיעה בעקרון השוויון

104. במצב המשפטי הנוכחי המשיבים הם שאחראים לאספקת שירותי דואר בירושלים המזרחית (כל אחד בתחומו). הנתונים שהוצגו לעיל מצביעים על כך שהתנהלותם נגועה בהפליה בוטה, שכן, שירותי הדואר במקומות אחרים אינם ירודים כמו בירושלים המזרחית.

105. כידוע, הזכות לשוויון היא זכות יסוד בשיטת המשפט הישראלית. עם חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו עוגנה הזכות לשוויון במסגרת הזכות לכבוד כזכות חוקתית.

106. בית משפט נכבד זה עמד על חומרתה המיוחדת של פגיעה בשוויון, ככל שמדובר באוכלוסיית מיעוטים, והדגיש את משמעותה הקשה של הפליה האזרח הערבי באשר הוא ערבי הגורמת לקיבוע תחושות של נחיתות חברתית (בג"צ 6924/98 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' ממשלת ישראל**, פ"ד נה(5) 15, 27-28 (2001); בג"צ 6698/95 **קעדאן נ' מנהל מקרקעי ישראל**, פ"ד נד(1) 258, 279 (2000)).

107. אף אם מדיניות המשיבים איננה מכוונת להביא לאפליה מסוג זה, ואף אם נטען כי ננקטו פעולות לצמצום האפליה, הרי שדי בתוצאה המפלה כדי לחייב את ביטולה. כפי שכבר נפסק על-ידי בית המשפט הנכבד, השוויון הוא שוויון מהותי, אשר מגלם בתוכו, בעיקר, שוויון בתוצאות (בג"צ 104/87 **נבו נ' בית הדין הארצי לעבודה**, פ"ד מד(4) 749, 759 (1990); בג"צ 953/87 **פורז נ' ראש עיריית תל-אביב-יפו**, פ"ד מב(2) 309, 333-334 (1988); בג"צ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה נ' ממשלת ישראל** (טרם פורסם, ניתן ביום 27.2.06)).

108. החובה לנהוג בשוויון במתן שירותי דואר עוגנה גם בחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000, אשר מגדיר בסעיף 2 "שירות ציבורי" כשירותי תקשורת, ואוסר בסעיף 3 על מי שעוסק במתן שירות ציבורי להפלות במתן שירות זה.

109. האיסור על הפליה קנה גם מקום של כבוד במשפט הבינלאומי. האמנה לזכויות אזרחיות ופוליטיות מורה למדינות להבטיח שוויון בפני החוק לכל המצויים תחת סמכות השיפוט

שלהן ואוסרת על הפליה, בין השאר על בסיס גזע או מוצא לאומי (סעיף 26 לאמנה). הזכות לשוויון ואיסור ההפליה עוגנו גם באמנה בדבר ביעורן של כל צורות ההפליה הגזעית משנת 1966 (סעיף 5 לאמנה).

110. יישום של הזכות לשוויון מטיל על המשיבים את חובה להפעיל את סמכויותיהן כך שלתושבי ירושלים המזרחית יסופקו שירותי דואר בהיקף זהה לשירותים הניתנים בכל מקום אחר בארץ.

סיכום

111. **מצבם החמור של שירותי הדואר בירושלים המזרחית שנפרסו בעתירה זו, הן מבחינת המחסור החמור בחלוקת דברי דואר לתושבים והן מבחינת המחסור בבתי דואר בשכונות רבות, ובצד החובה המשפטית הברורה, העולה מהדין ומרישיון ההפעלה של המשיבה 1, אינם מותירים מקום לספק בדבר התנהלות בעייתית של כל המשיבים בנושא זה.**

112. העותרים, שפעלו במסגרת **הפורום להסדרת שירותי הדואר בירושלים המזרחית**, שתואר לעיל, בטוחים היו כי אך יפנו את תשובת לב המשיבים לבעיה חמורה זו, וימצא לה פתרון משמעותי בתוך פרק זמן סביר. למרבה הכאב, דבר זה לא קרה. לא רק זאת, אלא שהמשיבה 1 בחרה להבטיח הבטחות רבות ולהציג מצג שווא של עשייה במשך זמן רב, כאשר בשטח לא נעשו שינויים משמעותיים. המשיבים 2 ו-3 לא טרחו לפעול בנושא זה ואף התעלמו מפניות חוזרות ונשנות אליהם בנושא.

113. התוצאה היא שרבות רבות מתושבי ירושלים המזרחית מוסיפים לחיות ללא שירותי דואר. ההשלכות, שתוארו בהרחבה בחלק העובדתי, הן מרחיקות לכת ופוגעות פגיעה של ממש בחיי התושבים בתחומי חיים רבים ומגוונים: ביכולתם להתמודד עם קנסות, הליכים משפטיים, הליכים מנהליים שונים, צווים, ובאפשרותם לתקשר עם חבריהם, משפחתם, מוסדות חברה ומסחר וכיו"ב.

114. **במצב דברים זה, בו מופר הדין באופן כה ברור ונפגעות באופן יסודי ומתמשך שורה של זכויות, בהן הזכות לקבל דברי דואר, הזכות לפרטיות והזכות לשוויון, התערבותו של בית משפט נכבד זה דרושה באופן הדחוף ביותר, על מנת שהנושא יוסדר בתוך פרק זמן סביר.**

לאור כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי כמבוקש בראש עתירה זו, ולאחר קבלת תשובת המשיבים לעשות את הצו על תנאי למוחלט.

היום, 8 יוני 2010

טלי ניר, עו"ד

ב"כ העותרים